

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 4-го Лютого, 1904. Число 5. — Vol. XII. Scranton, Pa.. Thursday, February 4, 1904. No. 5.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Лютий.

4	Ч.	Тимотей
5	П	Климентъ
6	С.	Ксеня преподобная
7	Н.	† Григорiй Богословъ
8	П.	Ксенофонтъ
9	В.	† Йоанъ Злат.
10	С.	Єфремъ Сиринъ

— ЗНОВЬ страшна катастрофа въ майнахъ! Грôзна, нечувана ексильозiя ґазôвъ лучила ся минулого тыжня въ копальни мягкого угля въ Чесвiкъ, коло Питсбурґа, Па. и въ однôй хвили похоронила 185 особъ. Кôлька сотъ майнерôвъ изъ другихъ копаленъ кинулись ратувати нещасливыхъ товаришѣвъ, та дарма! Вибухъ бувъ такъ сильный, що знищивъ цѣлу копальню и поубивавъ всѣхъ робôтниковъ, котрѣ тодѣ працювали пôдъ землею. Першiй поспѣшивъ зъ ратункомъ инжѣнеръ Тейлоръ. Вôнъ сейчасъ спустивъ ся на долину и вспѣвъ еще вратувати одного робôтника, якогось Ґуню (Поляка), котрый вже лежавъ безъ тямки. Коли одначе по разъ другiй велѣвъ себе спустити, не вернувъ бôльше въ живыхъ; убiйчѣ ґазы, нагромадженѣ въ майнахъ и его позбавили житя. Теперь кôлька сотъ майнерôвъ почало працювати що мога надъ очищенемъ входу и шафту. По 20 годинной праци удало ся имъ доконати сего, та коли достали ся до копальнѣ, ихъ очамъ представивъ ся страшный видъ. Скрôзь лежали купки трупôвъ, позодриванѣ головы, руки, ноги, туловища безъ членôвъ, куснѣ тѣла и калабанѣ крови. Стѣны и стеля майнôвъ були покритѣ кервою и куснями мозґу, бо ексильозiя порозрывала свои жертвы на шматки. Найвôдважнѣйшѣ и найтвердшѣ закривали очи и утѣкали передъ тымъ видомъ.

Мѣжь погибшими е найбôльше Анґлiйцѣвъ, Єнкôвъ, Поляковъ, и Мадярôвъ; Русинôвъ нема. — Вина сего нещастя, якъ сконстантувавъ правительственный инспекторъ паде на властителѣвъ, а головно на директора майнôвъ Шiтця, котрый не дбавъ о безпеку робôтника.

— НАСЛѢДКОМЪ ексильозiи котлôвъ въ фабрицѣ Камбрiя Стiлъ Ко., въ Джанставнъ, П. 14 робôтникôвъ втратило житє. а 25 було покалѣченыхъ. Въ тôй фабрицѣ працювало также богато угорскихъ Русинôвъ.

— Подôбне нещасте лучило ся такожь въ тартаку С. К. Соливана, недалеко Нюбернъ, С. К. Ту ексильодувавъ паровый котелъ, а уходяча пара въ него попарила кôльканайцять муринôвъ, зъ котрыхъ 7 померло доси.

— ВЕЛИКѢ повени навѣстили минулого тыжня западну и середущу Пенсилвенiю, Огайо, Индiяну, Вiрджiну. Кôлькадесять людей втопило ся, шкоду обчисляють на кôлька мiлiонôвъ.

— НАЙСТАРШИМЪ човѣкомь въ Америцѣ буде безъ сумнѣву Стефанъ Джойсъ зъ Вока, повѣта Меклiненъ, въ Тексасъ. Говорить вôнъ, що вродивъ ся 1756 року въ Луизiенѣ ще за панованя Испанцѣвъ. Мавъ бы въ такôмъ случаю 148 лѣтъ.

— НЕВЫСЛѢДЖЕНѢ доси злодюги вломали ся онегды въ ночи до почтового уряду въ Джерминъ, коло Олифантъ, Па. и вкрали зъ касы всю готôвку. На щасте въ касѣ не було тогдѣ лише 18 долярѣвъ и злодюги не богато схôснували.

— ЯКУ величезну кореспонденцiю ведуть Американцѣ можь собѣ зъ того уявити, що за послѣдныхъ 3 мѣсяцѣ черезъ одну лише почту въ Бофало перейшло 38 мiлiонôвъ 888, 284 листôвъ та почтовыхъ пересылокъ. А Бофало е лише мѣстомъ середнои величины.

— ПÔДЧАСЪ великои бурѣ, яка скаженѣла вздовжь побережа полудневои Африки, розôрвали филѣ морску гать и затопили мѣсточко Аренжъ Риверъ, въ анґлiйскихъ посѣлостяхъ. 60 особъ втратило при тôмъ житє, а 176 домôвъ и 3 велики готелѣ були знищенѣ до нащадку.

Сотки родинъ лишило ся безъ даху и захисту.

— СЛАВНЫЙ росiйскiй писатель Максимъ Ґоркiй пôславъ послови Бебльови, проводиреви нѣмецкихъ социялiстôвъ, чорнильникъ, зладженый зъ мамутового зуба, котрый самъ одержавъ въ дарѣ вôдъ одного сиберiйского засланця. Ґоркiй мае для пос. Бебля велику симпатiю за те, що вôнъ е щирымъ другомъ всѣхъ покривдженыхъ и поневоленыхъ.

— ЗЪ Правиденсъ, Родъ Айлендъ пишуть намъ, що тамъ е высше 300 рôжныхъ фабрыкъ и роботы идуть незле.

— НОВА дуже цѣкава книжка: „О чѣмъ радили на вѣчу въ Йонкерсь, Н. Й.“ Коштуе 10 центôвъ. Доходъ призначеный на Амер. Рускiй Народный Фондъ. Адресувати Narodnyj Fond Box 108, Jersey City, N. J.

— ТИМКО НОСАЛЬ секретарь Р. Н. Союза въ Passaic, N. J. вôдѣхавъ дня 23 м. м. до краю. Желаемо ему щасливои дороги.

— БУЗЬКО перелетѣвъ понадъ хату члена Р. Н. Союза Вас. Ґруцеляка въ Скрентонъ, Па. и принѣсъ ему дня 18 Януара гарну дѣвчинку. Нехай ховаесь на потѣху американьскои Руси. Дитина и родичѣ здоровѣ.

— ПОДАЮ до вѣдомости членамъ брацтва Трехъ Святителѣвъ вôддѣлъ Р. Н. Союза 35, що моя адреса есть: Peter Zawada, Box 34, Whitney. Pa.

— РОБОТА коло мягкого угля пущаесь, але платню зменчили о 10 процентъ.

— ИВАНЪ ПАРИЛЯКЪ, знаный Нюйоркскiй щирый Русинъ, родомъ зъ Мшанной оженивъ ся дня 23 Януара б. р. зъ Євою Мацко, родомъ зъ Липôвця, членкинею сестр. бр. св. Ольги.

— ЗЪ Обчества Рускихъ Братствъ выступило въ Януару б. р. шѣсть бôльшихъ братствъ а то: братство св. I. Крест. зъ Йонкерсъ (30 членôвъ), бр. св. I. Крест. въ Мейфiлдъ, Па (124 членôвъ), бр. св. Кирила и Метод. въ Мейфiлдъ, Па. (55 членôвъ), бр. св. Бориса и Глѣба, Мейфiлдъ, Па. (25 членôвъ), бр. св. Мих. въ Джерминъ, Па. (22 членôвъ) и члены бр. св. Вас. Симпсонъ, Па. (42 членôвъ) разомъ 298 членôвъ. Значить въ таборѣ „твердоруссовъ“ повстае розладъ и заколотъ, однѣ тягнуть до цареславiя, а другѣ до унiѣ.

— ДРУГОГО дня Рôздвяныхъ святъ, якъ пишуть до „Дѣла“, погибла въ галицкôмъ селѣ Перерослi, надвôрняньского повѣта, цѣла родина вôдъ чаду, зложена въ сѣмохъ особъ: Василя Передрука, 34 лѣтного господаря, его жѣнки и 5 дѣтей. Катастрофа лучила ся въ ночи и застала нещасливыхъ въ твердôмъ снѣ. Ратунокъ бувъ выключеный, бо ажь другого дня вôдкрыли се колядники. Коли по вôдспѣваню коляды нѣхто не выходивъ зъ хаты, колядники выважили дверѣ. Ту найшли 7 трупôвъ и повну хату дыму, що походивъ зъ затлѣлого припѣчка.

— НОВЫЙ папа римскiй не хоче щобы жѣночiй полъ славивъ Господа по церквахъ своимъ спѣвомъ! Сими днями выдавъ вôнъ розпорядженє, якимъ зобороняе жѣнкамъ и дѣвчатамъ брати участь въ церковныхъ спѣвахъ на хорахъ. Такожь католицкiй поступъ и новôсть 20. столѣтя!

— ПЛАЧТЕ любителѣ „вiски“!... Въ Синсинатi, О. згорѣла велика дестилярня фiрмы „Милановичь, Флечеръ & Ко.“ а въ нѣй за 200 тысячь долярѣвъ горѣвки, або по американьски „вiски“.

Американьскѣ часописи глузують собѣ при тôй нагодѣ зъ пяниць и кличуть: „Плачте любителѣ вiски и ходѣть въ жалобѣ“!

— БОГАТО дѣтей по селахъ унґварского комiтату на Угорщинѣ, занепадае и мре на завалы. Въ самôмъ Унґварѣ замкнено наслѣдкомъ того всѣ школы.

— О СКÔЛЬКО Мадяры управильненѣ до верховодства на Угорщинѣ, доказуе статистика изъ котрои видно, що мадярска нацiя не становить й половины населеня угорского королѣвства. Число Мадярôвъ выносить загаломъ 8 мiлiонôвъ 743 тысячь на 19 мiлiонôвъ 260 тысячѣвъ душъ всего населеня Угорщины зъ Хорватiею. Значить се, що мадярске населенє становить лише 45½ прецентъ жителѣвъ Угорщины, а около 55 процентъ становлять другѣ народности, Именно живе въ угорскôй половинѣ монархiи 2 мiлiоны 800 тысячь Румунôвъ, 2 мiлiоны 135 тысячь Нѣмцѣвъ, 2 мiлiоны 20 тысячь Словакôвъ, 1 мiлiонъ 680 Хорватôвъ, 1 мiлiонъ 52 тысячѣ Сербôвъ, 430 тысячь Русинôвъ. 100 тысячь Словенцѣвъ, 62 тысячѣ циганôвъ и 28 тысячь Италiйцѣвъ. Годить ся замѣтити до сего, що число мадярского населеня зросло въ послѣдныхъ лѣтахъ при помочи мадяризацiйнои системы правительтсва и фальшованя статистики.

Людоѣдство въ Конґо.

Въ гôрскихъ сторонахъ горячои Африки лежить держава Конґо, заселена муриньскими племенами а залежна вôдъ Бельгіи. Французскій подорожный баронъ Мандъ Ґрансей, звидѣвши сю державу, описуе дивнѣ дива про людоѣдство, широко розповсюднене середъ тыхъ племенъ. Отсе кôлька примѣрôвъ, майже неимовѣрныхъ, а однакъ правдивыхъ:

До одного бельгійского офіцера прибѣгае провôдникъ мѣсцевого вôйска, муринъ и просить, абы позичивъ ему ножика, бо його власный дуже ступивъ ся. Офіциръ позичае, дивить ся, а муринъ выйшовъ на улицю и зарѣзуе якъ вôвцю малу дѣвчину, що еѣ купивъ собѣ на обѣдъ.

Одного разу нашъ подорожный оглядавъ вôйскову школу, де Бельгійцѣ выховують малыхъ муринятъ для своеи арміи. Припавъ йому до вподобы одинъ повнолицатый хлопчина, и вôнъ такъ собѣ ущипнувъ його легко у лице. Хлопець налякавъ ся и посоловѣвъ, а товаришѣ, стали радôсно верещати.

— Знаете, чого вони такъ радують ся — пояснювавъ нашому подорожному директоръ школы — отсе вони думають, що вы выбрали собѣ сего хлопця. Тому хлопець настрашивъ ся, бо гадае, що небавомъ буде зарѣзаный, а його товаришѣ втѣшили ся, бо надѣють ся, що й вони дôстануть по кусникови доброго мяса.

А треба знажити, що сихъ хлопцѣвъ вôдъ перших роковъ выховували Европейцѣ, и вони нѣколи не мали нагоды коштувати мяса своихъ племенникôвъ. Се доказуе, що людоѣдство середъ тыхъ племенъ вже вроджене та увôйшло въ ихъ кровъ и кости.

Въ Конґо нема зовсѣмъ старцѣвъ, бо дѣти з'ѣдають своихъ родичѣвъ завчасу. Коли въ якôмъ племени звичай забороняе з'ѣдати власного батька, то сынъ замѣняе його за иньшого старця. Одначе найбôльше пошукуванымъ товаромъ є дѣти въ вѣцѣ 13 до 14 лѣтъ, ихъ навѣть нарокомъ тучить ся. Въ тôмъ краю, наслѣдкомъ лѣнивства населения й бѣдности землѣ панує вѣчный голодъ; тымто тученѣ на зарѣзъ вдоволени, що бодай якійсь часъ будуть „уживати", що влѣзе ся и спокôйно выжидають своеи судьбы. Одинъ бельгійскій купець закупивъ для послуги молоду муринку, яку ховала королева на зарѣзъ. Дѣвчина утѣкла вôдъ него при першôй способности и вернула ся до своеи королевои.

Европейцѣ не можуть дѣлати проти тыхъ обычаѣвъ, бо ихъ въ Конґо е небогато, а ихъ вôйско складаеть ся зъ мѣсцевого муриньского населения. Сѣ мурины, що остають у бельгійскôй службѣ, здобувши 1894 р. кôлька арабскихъ мѣстъ, вырѣзали коло 60 тысячь ихъ мешканцѣвъ, муринôвъ тай Арабôвъ. Тѣла повбиваныхъ варили, пекли, та ще такъ приправляли, абы могли на довше затримати ся. Вояки об'ѣдали ся тодѣ на смерть улюбленою стравою.

А треба знати, що мѣжъ муринами е такі знатоки, що приладжують людске мясо дуже штудерно. Продаваный товаръ поливае ся кокосовымъ молокомъ, щобы надати ему бôльшъ приманчивого выгляду. Передъ зарѣзанемъ „штуки" ломить ся перше руки й ноги, а вôдтакъ занурюеть ся въ болотѣ на 15 до 20 годинъ. Якъ кажуть, вôдъ того мясо мае бути крихке и делѣкатне. На торгъ рôвножь привозять живыхъ хлопцѣвъ та дѣвчатъ зъ поломаными вже руками.

Взагалѣ жите чоловѣка цѣнить ся тутъ дуже мало. Коли умре король племени, то його жѣнки дѣлить ся на двѣ пайки: молодѣ и товстѣ зарѣзуеть ся на печеню, а старѣ та худѣ рôвножъ зарѣзуеть ся и пакуеть ся у могилу на пôдстѣлку пôдъ тѣло короля. Тай за житя короля и кождого впрочѣмъ чоловѣка жѣнка нѣколи не е певна, чи за хвилю не найдеть ся въ нутрѣ свого чоловѣка. Дуже часто чоловѣкъ за найменьшу провину, або й безъ провины, убивае еѣ тай з'ѣдае.

Правнѣ звычаѣ въ Конґо такъ само дикѣ и особливо за злодѣйство кара у нихъ страшна. Злодѣя приводять на вызначене мѣсце и тамъ въ мѣру його провины або вôдрубують йому уха, часомъ и руку, а вôдтакъ вѣшають на деревѣ. Тѣло убитого злодѣя варять и з'ѣдають; на такій пиръ сходить ся лишь рôдня и близшѣ приятелѣ. Жѣнцѣ, яку зловлять на крадежи, вôдрѣзують одно ухо и продають еѣ въ неволю, а смертію нѣколи не карають. Розумѣеть ся, що уха або руки вôдрубанѣ з'ѣдають тѣ дикарѣ.

(Зъ „Поступу"). Ревуха.

Оправдавъ ся.

— Инфантеристъ Кисѣлякъ, дальчого нынѣ робишъ „вендунґъ" на правомъ общасѣ?

— Пане капраль, мельдую послушно, що я свой лѣвый згубивъ!..

Зъ „Комара".

Росія.

Листъ II.

Якъ я вже писавъ въ попередньому листѣ „Искра" — найвпливовѣйша часопись великоруськои соціяльнои демократіи — заходжуеть ся теперь з'орґанізувати, утворити въ дѣйсности, а не на паперѣ лишь, якъ було доси, „едину, нероздѣлену" „Російську Соціяльно-Демократичну Робôтничу Партію" (Рос. С. Д. Р. П.) и на чолѣ еѣ поставити дужу, зцентралізовану, майже монархічну, власть. Зъ сіею метою истнуе Орґанізаційный Комітетъ, котрый провадить въ жите думку „Искр'ы'.

Сама поява думки — з'орґанізувати партію дуже поважна, щобъ не шановати еѣ, бо якъ дужчае й ширшае рухъ, мусить бути бôльше едности, згоды, абы побороти, звоювати свого ворога. Але-жь бо пôдвалины на якѣ поставила сю справу „Искра", на якихъ вона хоче згоды й едности, дуже вже хибнѣ, щобъ промовчати ихъ и не показати тіеи шкоды, якои вони можуть наробити для всього руху вызволяючого въ Росіи. А пôдвалины тѣ такѣ.

„Йскра", выпестувавшись пôдъ впливомъ централістичнои нѣмецькои соціяльнои демократіи и ставши бôльше папою, нѣжь самъ папа — зъ одного боку, а зъ другого — черезъ те-жь саме може не позбувшись впливу централістично-бюрократичного устрою державы російськои, — хоче усе те перенести и въ свою партію, хоче зцентралізувати еѣ, але такъ, щобъ не видко було нѣ украинця, нѣ ляха, нѣ жида, нѣ литвина, а щобъ усе выглядало „общерусскимъ". „Обеднане — каже вона въ 50. ч. за сей рôкъ — усѣхъ истнуючихъ соц.-дем, по національностяхъ — въ особливѣ, незалежнѣ орґанізаціи, що мають на метѣ насамперѣдъ интересы своеѣ національности, таке гуртоване соц.-дем. силъ Росіи богато пошкодило-бъ розвоеви клясовои свѣдомости пролетаріяту. А черезъ те „фактичне оновлене Рос. С. Д. Р. П.", що мае бути незабаромъ, повинно бути злученемъ усѣхъ працюючихъ у Росіи соціяльныхъ демократôвъ, до якои національности вони не належали-бъ, — въ одну орґанізацію, зъ единымъ центромъ, одною проґрамою пôдъ стягомъ революційнои соц. демократіи", а я додамъ вôдъ себе, бо-жь того й сама „Искра" бажае, зъ головною, провôдною часописею на чолѣ, на московськôй мовѣ (для всѣхъ народôвъ) — „Искрою".

Забивши собѣ паморокы славною фразою: „пролетарѣ усѣхъ краѣвъ, еднайте ся!" и не розумѣючи сього выразу, „Искра" лякаеть ся кождои самостôйнои національнои орґанізаціи кричить: „зрада! зрада соціялізмови! націоналізмъ!" и не добачае, що націоналістичною являеть ся тôлько вона сама, а нѣхто иньшій, впроваджуючи въ жите думки царата та російськихъ „панславистôвъ", а не соціялістичнѣ.

Кажу не соціялістичнѣ, бо соціялізмъ мае на метѣ вызволити усѣхъ погнобленыхъ зъ пôдъ усякого гнету, звôдки-бъ вôнъ не йшовъ: сучасный людъ працюючій стогне вôдъ кайданôвъ капіталізма, вôнъ стогне вôдъ кайданôвъ абсолютнои централістичнои власти, милои для буржуазіи, вôнъ стогне и одъ того, що одинъ нарôдъ посѣдае, верховодить другимъ. Правда, „Йскра" хоче вызволити зъ пôдъ капитализму, але поки сонце зôйде, роса очи выѣсть: поки люде капіталізму позбудуть ся, абсолютна власть монархи, або зцентралізована-парляментарна выѣсть очѣ погнобленому народови, а примѣры сьому мы бачимо въ Нѣмеччинѣ, де въ парляментѣ засѣдають 83 соц.-демократôвъ, Австріи, Франціи, Анґліи.

Абы поспекатись сього лиха, треба централізовану державу, — особливо яку становлять де-кôлько націй, народôвъ, — децентралізувати, до чого йде й саме жите. Подивѣть ся лишень на Австрію та Росію. Тымъ часомъ якъ царатъ зъ пануючимъ народомъ въ Росіи — москалями (за малимъ выимкомъ), а Вѣденській Парляментъ зъ „панами ладу" нѣмцями намагають ся верховодити усѣма справами въ державѣ, управляти зъ Петербургу де-небудь въ Полтавѣ, або за чотири тысячѣ верстовъ*) у Сибѣрѣ у Якутському, а зъ Вѣдня въ Карпатахъ Гуцулами чи-що, — пôдвладнѣ люде починають розумѣти свое становище и кажуть: дякуемо, що доси турбували ся нашими интересами, але годѣ — теперь мы самѣ розумнѣ, самѣ будемо орудувати своими справами, — бо-жь мы ихъ лѣпше за васъ розумѣемо, бо сами ихъ вôдчуваемо, — а значить лѣпше васъ и боронитимемо. И разомъ зъ тымъ, якъ повстае ся думка, з'являють ся новѣ орґанізаціи (національнѣ, окружнѣ, цеховѣ и т. д.) выринають новѣ идеѣ, централізмъ „згоры" змѣняеть ся „вôльнымъ" федералізмомъ (союзнôстю), вôдносно чи то до партіи, чи то до державного устрою.

Такимъ чиномъ выникла въ Росіи безлѣчь національныхъ партій, що домагають ся федералізма, або автономіи. Маючи интересы спôльнѣ всьому пролетаріяту въ Росіи, а власне знищити капитализмъ та скинути усе те, що повстало бѣля його та лишилось поганого вôдъ усѣеи исторіи людскости, — вони мають и свои власнѣ интересы, котрѣ тôльки вони й можуть боронити, або ими тôльки орудовати. Такъ напр. жидôвській, польській, украинській людъ робôчій мае осôбнѣ вôдъ москалѣвъ интересы національнѣ, культурнѣ, політичнѣ. Гуртуючись, завдяки имъ въ осôбнѣ орґанізаціи и выконуючи свои завданя, вони хочуть едности для „спôльнои" працѣ и зъ иньшими народами, що становлять сучасну Росію, — але яко вôльнѣ зъ вôльными! Осе й есть: „пролетарѣ усѣхъ краѣвъ, еднайте ся!"

Не такои думки за се „Искра". Въ ч. 50 вона каже: „Кожда працююча теперь орґанізація соц.-демократична, кождый працюючій, або бажаючій працювати соц.-демократъ — въ теперѣшный историчный моментъ якій перебувае російська**) соц.-демократія, повиненъ спекати ся вузькои сферы мѣсцевыхъ интересôвъ и всю свою увагу, всѣ свои силы перенести и згуртовати на всеруськôй (общерусской) працѣ".

Якои-жь „общерусскои" працѣ бажае „Искра"? Якъ зауважили може, читачу, „Искра" вжила терміну „общерусской" а не „россійской" працѣ. И се не помылка. Вона змѣшуе поняте „русскій", „россійскій", „общерусскій", плутае ихъ и не розôбрала ще, що до чого. Вона не розумѣе, що „россійскіе" интересы, то суть интересы великоруськѣ и украинськѣ и польськѣ и т. д. себъ-то сума интересôвъ усѣхъ народôвъ, що злученѣ до купы пôдъ назвою „Росія", а значить, то — сума усѣхъ „вузькихъ мѣсцевыхъ" интересôвъ, котрѣ такъ зневажае „Искра". „Общерусскій" то — належный трьомъ руськимъ народамъ, великоруському, украинському та бѣлоруському. Але „Искра", вживаючи терміна „общерусскій" на думцѣ мала по змыслу „россійскій", но не въ такому значѣню, якій власне треба розумѣти пôдъ симъ словомъ. „Россійскій" у неи значить тежь саме, що „русскій", московській. Кличучи пôдъ стягъ „Р. С. Д. Р. П." жидôвъ, украинцѣвъ, полякôвъ, вона кличе ихъ не бôльшь, не меншь, якъ кинути свои мѣсцевѣ интересы, злучитись зъ москалями та працювати на корысть... „вузькимъ мѣсцевымъ" интересамъ великорусôвъ, бо зъ погляду об'ективного то будуть интересы „мѣсцевѣ" а зъ погляду „Искры" — „общерускіе". Вона хоче, щобы великоруській нарôдъ стоявъ на чолѣ другихъ народôвъ Росіи, панувавъ и верховодивъ ними. А хиба-жь се не націоналізмъ та й ще „націоналістичный", a la Суворинъ, Мещерскій — сихъ гадюкъ російськои реакціи!

У вôдповѣдь на се погнобленѣ народы кажуть москалямъ: з'орґанізуйте ся насамперѣдъ самѣ, утворѣть собѣ „русскую" партію соц.-демократичну, а потôмъ вже мы — усѣ народы Росіи — з'орґанізуемо федеративну партію „россійскую", де вы мати-мете таке-жь саме мѣсце якъ и Поляки або жиды, та де вы будете, значить, лише частиною партіи. Управляти ся-жь будемо выборными вôдъ кождои націи. А якъ поборемо царатъ, то нехай кождый нарôдъ живе, якъ самъ знае, пôсля своеи волѣ — себъ-то, коли хоче лишить ся въ Росіи, а нѣ, то нехай утворить собѣ свою власну державу.

Але даремна рѣчь: Искра не розумѣе сѣеи мовы! Не розумѣючи сучасного стану рѣчей въ Росіи, не шануючи черезъ свôй націоналізмъ національного почутя иньшихъ народôвъ, вона паскудить лише дѣло и перешкоджае усѣмъ утворити велику партию, яка такъ потрѣбна теперь въ Росіи.

Якъ же вôдносять ся до сеи „проповѣди" иньшѣ російскѣ соціялісты? Бôльшôсть соц.-демократôвъ пôшла стежкою „Йскры" и тôльки де-котрѣ, особливо бувша орґанізація „Жизни", вызнають права не великорускихъ народôвъ.

. Поссе, що бувъ редакторомъ „Жизни", та що поглядами своими наближаеть ся до анархистôвъ, каже въ своѣй проґрамѣ „Соціалдемократіи пролетарской":

Арт. 6. Интересы пролетаріяту вымагають змѣнити централізовану державу великоруску (русское государство) на спôлку автономныхъ громадъ (общинъ) и дати право усѣмъ народностямъ, що становлять сучасну „россійскую имперію", на повный выдѣлъ. Коротко, але ясно — ясно якъ божій день! Не тôльки, що кожда нація мае право на волю, але навѣть кожда громада мае право управляти ся пôсля своеи волѣ, не чекаючи наказу зъ Петербурга, хочьбы вона була денебудь пôдъ Хинами.

Такій поглядъ мають и анархісты-комуністы. Тôльки у нихъ бôльше консеквенціи, нѣжь у Поссе. Вони не тôлько, що дають право кождôй громадѣ, якъ бы вона не була маленька, автономіи, але навѣть кажуть, що кожда громада повинна бути вôльною, незалежною нѣ вôдъ кого, нѣ вôдъ якои власти и тôльки въ такимъ разѣ власть перейде вôдъ начальства до рукъ самого народу.

Щось подôбного высказали и соц.-революціонеры, полемізуючи зъ „Искрою" про федералізмъ. Въ „Революціонной Россіи" (Нръ 35, 1903, 1. дец.), въ статьѣ „Національный вопросъ и революція" вони пишуть: „Федералізмъ, національна автономія, разомъ зъ великимъ мѣсцевымъ та окружнымъ самоправствомъ... на-

*) Верста трохи бôльше кільометра.

**) По термінольогіи москалѣвъ „русскій" значить по нашому — великоруській, московській а „россійскій" — всеросійській, приналежный до усіеи Росіи.

ближають державнѝ функціи до самого народу... И чимъ бôльше дае державна форма простору для ихъ вôльного, самостôйного, орґанічного розвитку, тымъ меньшь тертя мѣжъ сими культурно-національными одиницями, тымъ менше вони у перешкодѣ стають одна до одноі та ворогують по-мѣжъ себе".

Такимъ чиномъ „пролетарцѣ", анархісты*) та соц.-революціонеры вызнали въ засадѣ не тôлько що федералізмъ и волю народôвъ а навѣть и децентралізацію сучасноі державы — сього ворога кождого робôтника. Не слѣдъ и намъ, Украинцямъ, захоплювати ся централізмомъ, якъ починають те робити російскѝ Русины („Гасло") та австрійскѝ („Воля"), бо то було-бъ наперекôръ нашôй истории, наперекôръ нашому минулому житю, яке було не що иньше, якъ боротьба проти централізму, котра навѣть наближалась до анархизму (Запорожцѣ). Тай першій нашь теоретикъ соціялізму, М. Драгомановъ, котрый такъ добре знавъ жите, бувъ страшенный федералістъ. Чи не „Искра" часомъ вплывае на „Гасло" та „Волю"? Берно (Швайц.) 8. XII. 1903. М. Л—енко.

P. S. Коли вже се було написано вийшли зъ друку: „Извѣщеніе о второмъ очередномъ съѣздѣ Рос. С. Д. Р. П." та „II. съѣздъ Рос. С. Д. Р. Партіи. Отчетъ делегаціи Бунда". Зъ сихъ двохъ брошурокъ мы можемо теперь довѣдати ся, що „Р. С. Д. Р. П." з'орґанізувала ся въ одну партію, зъ единымъ „центромъ", що головною провôдною часописею выголошено „Искру" та що Бундъ, котрый бувъ доси автономною частю Російськоі Партіи, вийшовъ теперь зъ еѣ складу, бо росіяне не згодились прийняти прінціпъ федералізму, котрый Бундъ пропонувавъ и боронивъ на з'ѣздѣ.

До речѣ буде тутъ зауважати, якъ росіяне поводились на з'ѣздѣ зъ Бундомъ та якъ вôдносились до прінціпу централізма. Насамперед на з'ѣздѣ панували „искровцѣ", бо неприхильныхъ до „Искры" з'ѣздъ просто выкинувъ; тахъ напр. з'ѣздъ не допустивъ на зборы делеґатôвъ групы „Борьба" та „Воронѣжського Комітету", бо бачьте, перша „не представляетъ особаго теченія въ рус. соціальдемократіи и не пользуется вліяніемъ" (не корыстуеть ся вплывомъ), а другій черезъ те, що „по 1. вôнъ не признавъ Орґанізацийный Комітетъ, а по 2. вôнъ не згодивъ ся зъ статутомъ з'ѣзда". Такимъ чиномъ лишившись майже самѝ „искровцѣ" легко ухвалили проґраму, яку выробила „Искра" та „Заря" и орґанізаційный статутъ, предложеный на з'ѣздъ Ленінымъ (одинъ зъ проводирѣвъ „искровцѣвъ"). Въ сьому статутѣ пануе страшенный централізмъ, такій централізмъ, що „центръ" Партіи (а його зроблено такъ, що керуване партією знаходить ся въ рукахъ „Искры") управляе партією, неначе царь якій: „Арт. 6. — Центр. Комітетъ орґанізуе комітеты, союзы комітетôвъ и всѣ иньшѝ заклады партіи и кермуе ихъ діяльнôстю"... „Арт. 9 — ... Всѣ постановы Ц. К. обов'язковѝ для всѣхъ орґанізацій партійныхъ"... „Арт. 11. — Кожда партійна орґанізація повинна доставляти Ц. К. та редакціи Центрального Орґана усѣ засобы, абы ознайомити ихъ зъ усією дѣяльнôстю еѣ та усѣми еѣ членами (всѣмъ ея личнымъ составомъ)". Сей Цент. Комітетъ схарактеризувавъ делеґатъ „Южнаго Рабочаго" такъ: „Ц. К. есть „духъ вездѣсущій" (Ленінъ крикнувъ на се: „кулакъ вездѣсущій"). Нехай и кулакъ, котрый скрôзь проникае, доходе до кождого салдата партіи, дае йому рушницю й каже: „тутъ стôй!"

Що власне до Бунда, то з'ѣздъ не тôлько що не згодивъ ся зъ федералізмомъ його, але навѣть намагавъ ся нищити й ту автономію, котру вôнъ мавъ пôсля постановъ I-го з'ѣзда Р. С. Д. Р. П. и прировнювавъ його до простѣсенького комітету.

10. XII. 1903.

*) „Пролетарська Соц. Демок." та Анархисты не мають поки що великого вплыву на житє російске.

ЗАГАДКА.

Якій блудъ въ сѣмъ образку?

ДОПИСИ.

Зъ Менвилъ, Р. А.

Наше мѣсточко невелике. Єсть тутъ всего одна бавовняна фабрика а роблять у нѣй Айришѣ, Французы, Поляки. Русинôвъ тутъ всего кôлька фамилій. Зъ Русинôвъ мало хто робить ткацку роботу, бôльша часть робить найнизшу роботу, котра дуже бридка а платня за неѣ вôдъ 5 до 7 долярѣвъ на тыждень. Мы всѣ тутешнѝ Русины походимо зъ Скалатского повѣту въ Галичинѣ. Теперь вынаняли мы оденъ протестанскій костелъ, що стоявъ довго порожный за 50 долярѣвъ на рôкъ. Але щожь, коли не всѣ братя тутешнѝ хотять платити колекту; волять выдати на кортъ а декотрѝ не тримають одного слова або ще зъ краю знанѝ якъ „ковбасовичѣ". Зразу ще 1901 року запросили тутешнѝ Русины о. Пôдгорецкого, пôзнѣйше о. Обушкевича а ще пôзнѣйше о. Штейфана зъ Ню-Бритейнъ. Але здае ся, що для нихъ найлѣпшій бувъ бы такій що не потрѣбуе жадноі платнѣ, бо колекторôвъ неразъ витають запитанемъ: „чи ты дѣдъ?" — такъ якъ бы вôнъ збиравъ для себе а не на церковь.

Єсть тутъ такожь троха перекинчиковъ, котрѝ плюють на всьо що руске а котрымъ снить ся московскій рай, але то по бôльшôй части люде невеликоі вартости.

Робôтникъ

Зъ Скрентонъ, Па.

На Рождество Христове выбралось насъ кôлькохъ колядувати на тутешну церковъ св. Ив. Хрестителя. Ходили мы на Трипсъ Паркъ, Брисдинъ, Диксонъ, Джансонъ Печь и Пайнъ Брукъ и всюды намъ добре ишла коляда тôлько на Пайнъ Брукъ оденъ сказавъ, що вôнъ польскихъ-галицкихъ колядникôвъ не потрѣбуе, бо вôнъ мае колядникôвъ, що ему заколядують за фляшку пива. Але мы за фляшку пива не колядували, бо мы хотѣли, щобъ зъ тои коляды щось прийшло на церковь. Дякуемо всѣмъ, що насъ щиро приняли, бо на церковь впала файна сума $56.85.

Колядники { Василь Ґруцелякъ. Иванъ Лезиньскій.

Зъ Сондерлендъ, Мас.

П. О. Даниловичь правду писавъ у »Свободѣ« про рай російскій.

Пару роковъ тому назадъ мôй шваґеръ Ив. Выхованець такожь дуже затуживъ за раемъ московскимъ и пустивъ ся зъ Америки до Росіи, щобы зажити лѣпшого житя и радости якъ се ему тутешнѝ аґенты московскѝ вриобѣцяли. Але чи думаете, що дуже солодко ему тамъ жилось? Дежь тамъ! Вкрали въ него послѣдну свитину и лишивъ ся голый. А думаете, що дали ему хочь де пережити? Нѣ. Мусѣвъ телеґрафувати до свои рôдноі землѣ и рôдноі мамы, щобы му послала на дорогу, бо гинувъ зъ голоду. То все може посвѣдчити моя сестра, котра видѣла якъ вôнъ приѣхавъ до дому нужденный и безъ одежѣ.

Тутъ недалеко на South Deerfield, Mass. одна православна затаѣла свою вѣру, перейшла на католицке. Купила собѣ „ружанецъ" и книжку „Дроґа дс неба", ну и оденъ Литвинъ оженивъ ся зъ нею. Але по часѣ довѣдавъ ся, що она хрещена въ шафлику тай зачавъ еѣ хрестити палицею по литовски куды попало а потôмъ еще въ латиньского кьсондза на ново еѣ хрестили.

Ив. Яцишинъ.

Зъ Пасейкъ, Н. Дж.

Робота у насъ иде досыть добре. Хто робить у фабрицѣ той робить повный часъ, але свѣжому чоловѣкови, що тутъ прийде а не мае нѣкого хтобы за нимъ просивъ трудно тутъ роботу дôстати. Суть тутъ такѝ, що по два до три мѣсяцѣ за роботою чекають а декотрѝ и по пôвъ року. Длятого раджу такимъ, що не мають тутъ знакомыхъ, котрѝ бы за ними могли просити, щобы ся тутъ за роботою не пускали, бо шкода ихъ часу и центôвъ.

Въ нашôмъ мѣстѣ е ажь три церкви. Одна на першôй улици и въ нѣй е священикомъ о. Н. Молчаній, друга на третôй улици, въ котрôй е душпастыремъ о. Вас. Волошинъ и трета православна на Ґарфілдъ, въ котрôй е душпастыремъ батюшка изъ Росіи. Та послѣдна стоить здае ся найлихше, бо навить найстаршого и найпереднѣйшого парафіянина К. жѣнка говорила, що якъ имъ того року бискупъ ничь не дасть то пустять церковь на ліцитацію. Хвалы було пôдъ повалу а пожитку мало и якъ бы такъ всюды царославіе розвивалось якъ тутъ то певно и чутка загибла бы о нѣмъ въ Америцѣ.

При церкви на першôй улици не великій порядокъ. Церковь выбудовали на моду латиньску а не на руску, прийшовъ вѣтеръ и зôрвавъ зъ неѣ одну вежу и такъ стоить; а дзвоны то суть пôдъ голымъ небомъ. Еще можна сказати, що найлѣпшій порядокъ при церкви на третôй улици. Належать до неѣ галицкѝ и угорскѝ Русины, але до того часу жиють разомъ въ згодѣ и взаимно собѣ помагають. При тôй церкви єсть такожь школа, хоръ и мурованый дôмъ парохіяльный а то все навить и церковь зôстало зъорґанізоване и побудоване зовсѣмъ недавно.

Дня 14 го минувшого мѣсяця спôткало брата Кузму Здзебу, предсѣдателя братства св. О. Николая, секретара бр. св. Варвары и члена рады церковноі велике нещасте. Коли згаданого дня о 3-ôй годинѣ пôшовъ вôнъ выкладати ремѣнь на колесо — вхопило его за одѣжь и одѣжь верхну подерло а его самого дуже покалѣчило по головѣ, рукахъ, плечахъ, крижахъ, взагалѣ по цѣлôмъ тѣлѣ. Але есть надѣя, що выздоровѣе, бо и теперь ему вже лѣпше тôлько рука дуже его болить.

Русинъ зъ Пасейку.

Зъ Wilkes-Barre, Pa.

„Яка бѣда вродила ся й така бѣда згине." Такъ пословиця повѣдае и такъ ся дѣе зъ нашими Русинами. Тутъ въ Вилксберахъ е много Русинôвъ зъ Галичины, Угорщины и зъ Росіи, але щожь коли пôйти помежи тихъ Русинôвъ подивити ся то й не можна пôзнати чи то Русины. Однѝ попольщились, другѝ пословачились а третѝ помосковщились! Однѝ ся величають польскою мовою, другѝ словеньскою, третѝ московскою, якою будь, абы лишь не своею. Чижь то вже чужа мова красша якъ своя? А чомужь то такъ ся дѣе межи нашими людьми якъ не черезъ темноту? Де пôти межи нашихъ людей, то яка забава межи ними? Вмѣсто просвѣчати, почитата собѣ щось веселого и поучаючого, здыблешь ихъ при пайнтѣ пива або при картахъ! То ихъ забава и ихъ просвѣта! А якъ самѝ ся выховали, такъ и свои дѣти выховують. Каже: „зъ того хлѣба не буде ѣсти, зъ письма, зъ ґазетôвъ". А подивѣть ся нынѣ на другихъ людей на примѣръ на Анґликôвъ. Хоть такожь працюють тяжко, але вже не за таку платню якъ мы, а и роботу дôстане скорше и лѣпшу. Але ще ся верну разъ до своихъ Русинôвъ. Чому то межи Анґликами того не вчуе переходячи коло ихъ домôвъ, щобы такѝ крики, зôйки були якъ въ нашихъ людей? Не питае бѣдный чоловѣчина, що въ краю полишивъ жѣнку и дѣти а ту самъ и безъ роботы сидить, але якъ ся камратя трафлять то позичить собѣ кводра а забавити ся мусить при компаніи. Якъ бы на якесь добре дѣло, то въ него на той часъ цента нема а на піятику то и пару долярѣвъ ся знайде! Такъ тутъ въ однôмъ домѣ въ угорскихъ Русинôвъ часто трафляють ся веселѝ забавы. По ночахъ крики, спѣвы а часомъ и бійка лучае ся такъ, що навѣть люде по сусѣдныхъ домахъ не можуть спати черезъ нихъ. А вони потôмъ волочать ся ще по скваерахъ та по дохторахъ. Божь нашѝ люде до того цѣкавѝ: якъ до чогось доброго, до якоись орґанізаціи то и мудрому не дасть ся намовити, але якъ до чогось злого то и дурного послухають.

Теперь ще пару слôвъ о нашôй Польщи. Ту е пара людей зъ Мостôвъ Великихъ, зъ Галичины. Имена ихъ Ивась и Маланя; то така люба розмова межи ними по польски, що ажь мило слухати. Ну и не дивниця, що поляки, бо по именахъ можна пôзнати. А трафлявъ ми ся такій любый краянъ въ однôмъ плейзѣ им. Козловскій зъ Киданець вôдъ Тернополя, що якъ емъ му сказавъ, що вôнъ не полякъ, то вôнъ вскочивъ якъ зъ огню, готовый до бійки бувъ стати за Польщу, бо вôнъ бувъ тягниверетомъ въ селѣ, то не пасуе, щобъ вôнъ бувъ Русиномъ. И такъ много е помежи нашими людьми, що Польщу величають а свое покидають. Чи то тая польска мова або письмо файнѣйшѝ вôдъ руского? Або Поляки лѣпшого щось вôдъ Русинôвъ? Якъ влѣзе хробакъ въ хрѣнъ то мыслить, що вже лѣпше нѣгде нема, такъ ся дѣе и зъ нашими людьми. Якъ хто влѣпить очи въ польске письмо чи тамъ словеньске то мыслить, що то вже найлѣпше на свѣтѣ. Але закиньмо тото всьо що чуже а тримаймо ся свого що наше и возьмѣмъ ся за руки а буде намъ найлѣпше жите-буте на свѣтѣ!

Григорій Мостовый.

„SVOBODA"

(LIBERTY.)

The Ruthenian (Little Russian) Weekly published every Thursday at 209-2'1 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN, Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
До старого краю на рôкъ $2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року $1.00
До старого краю на пôвъ року ... $1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не ... толѣ на ...

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ" въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Пятницю вечеръ.

Поодинокѝ числа „Свободы" можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Лисенкове свято на Украинѣ.

Нашъ славный Кіевъ, мати рускихъ городôвъ, серце Украины и велика катакомба еи колишнои славы также обходивъ ювилейне свято Лисенки и то такъ торжественно, що вся Украина радѣла и олушевлялась.

Властиве торжество почало ся въ суботу вечеромъ, дня 2 м. м. у великôй сали „Купецкого збору" на Крещатику святочною академіею въ честь Ювилата. Вôдчитано привѣты вôдъ кіевского літерат. артистичного товариства, вôдъ украиньскихъ письменниковъ въ Кіевѣ, вôдъ историчного товариства им. Нестора-лѣтописця, кіевского тов. грамотности, товариства спôвдѣланя початковôй наущѣ, кіевского вôддѣлу императорского музичного тов. та вôдъ богато иншихъ кіевскихъ товариствъ. Потôмъ слѣдували привѣты и адресы вôдъ представителѣвъ галицкихъ та буковиньскихъ Русинôвъ-Украинцѣвъ.

Першій говоривъ радн. Вахнянинъ именемъ „Союза Боянôвъ"; далѣ д-ръ Олесницкій вôдъ „Просвѣты"; проф. Студиньскій вôдъ „Тов. им. Шевченка"; проф. Шухевичь вôдъ „Руской Бесѣды", д-р. Евгенъ Левицкій вôдъ редакціи „Дѣла" и посолъ Пѣгулякъ именемъ Буковинцѣвъ. Ихъ промовы, выголошенѝ розумѣе ся, рôдною мовою, витали тысячнѝ слухачѣ грôмкими, довго невмовкаючими оплесками и окликами. Очи всѣхъ звертали ся на нихъ, якъ на представителѣвъ закордонныхъ братôвъ; витано ихъ демонстративно, даючи тымъ привѣтомъ свѣдоцтво духовои единости народа, роздѣленого границями. Се була величава хвиля народного збратаня при нагодѣ великого свята народнои музики и еи соловѣя.

А теперь пôшли дальшѝ привѣты зъ усѣхъ сторонъ Украины вôдъ городскихъ думъ, земскихъ управъ, унiверситетôвъ, артистичныхъ товариствъ, театрôвъ, вôдъ громадъ землякôвъ зъ усѣхъ кôнцѣвъ рос, имперіи и т. д. А значно бôльша часть сихъ адресъ була вôдчитана по украиньски, безъ перепонъ изъ стороны правительства. Навѣть робôтники и селяне прислали богато патріотичныхъ привѣтôвъ и телеграмъ, мѣжь якими була также телеґрама вôдъ американьскихъ Русинôвъ, выслана черезъ нашу редакцію.

Ювилатови вручено при тôмъ безлѣчь вѣнцѣвъ, почетныхъ медалѣвъ и т. п. доказôвъ признаня та любови для него.

Другого дня вôдбувъ ся величавый концертъ, два театральнѝ представленя и комерсъ, переплѣтанѝ гарными спѣвами, декламаціями и мовами. Сказано, все вôдбуло ся якъ слѣдъ, величаво, гарно и торжественно.

Зъ усѣхъ кôнцѣвъ Украины зъѣхало ся було несотки, а цѣлѝ тысячки украиньскои интелиґенціи — самого цвѣту народа, щобы взяти участь въ тôй народнôй манифестаціи. Нема одного бôльшого мѣсточка на Украинѣ, щобы не выслало своихъ представителѣвъ. Зъѣздъ бувъ бôльшій навѣть чимъ въ Полтавѣ, въ часѣ свята Котляревского, а настрôй ще бôльше торжественный.

Чижь треба ще бôльше доказôвъ, що Русь-Украина прокидаесь и починае жити повнымъ житемъ?

„Рôдна Мова".

На зазивъ редакціи „Свободы" переписали и заслали намъ повысшій стишокъ 122 слѣдуючихъ дѣтей:

Зъ Сполученыхъ Державъ: 1) Ansonia, Conn.: Гошко Марія, Зубаль Тереса, Мадзѣкъ Марія, Павукъ Марія, Пôдбережнякъ Марія, Шкуратъ Данько, Цѣркотъ Анна, Цѣркотъ Марія; 2) Buffalo. N Y.: Середиьскій Михайло; 3) Catasauqua, Pa.: Цапъ Михайло; 4) Derby. Conn.: Дзядикъ Стефанія, Дзядикъ Стефанъ; 5) Glen Lyon, Pa.: Долиньска Ева, Петруньо Анна,Ципа Анна; 6) Jersey City, N. J.: Адамска Марія, Бабякъ Марія, Бабякъ Иванъ, Криницкій Иванъ, Млинарикъ Василь, Пôдлипчакъ Марія. Сандовичь Василь, Соколичь Настя, Ступиньска Стефанія, Чухта Иванъ, Цѣшлякъ Анна; 7) Lansford, Pa.: Гербутъ Анна, Гербутъ Иванъ, Горковичь Марія, Горковичь Семанъ, Гудакъ Анна, Гудакъ Иванъ, Гудакъ Марія, Ґрацонь Анна, Ґрацонь Ева, Дацѣй Марія, Дмитришинъ Иванъ, Тудуй Юстина, Шугайда Марія; 8) Mt. Carmel, Pa.: Бѣнцаровска Павлина, Врона Оленка, Маслей Александра, Тарашевичь Лука, Щипчикъ Марія; 9) New York, N. Y.: Париляк Михайло, Пиртко Михайло; 10) Northampton, Pa.: Сушко Марія, Сушко Сташка; 11) Olyphant, Pa.: Бекечь Марія, Борсукъ Василь, Ґижа Евгенія, Живанъ Антонъ, Кобанъ Володимиръ, Несторъ Петро, Савка Анна, Сембратъ Анна, Свалаґеня, Смакула Стефанъ, Телехъ Данько, Чичура Микола, Цуцура Анна, Шопей Тимко; 12) Pittsburg, Pa.: Андрейчинъ Пелягія. Гарайда Йоанна, Гуретякъ Дмитро, Гуретякъ Михайло, Явгинъ Михайло. Костишакъ Марія. Крейниичъ Марія, Лепякъ Анна, Осикя Юліянна; 13) Plymouth, Pa.: Баранякъ Анна, Баранякъ Марія, Гвѣздошь Анна, Грубякъ Михайло, Кажура Дмитро, Кузмякъ Иванъ. Мацешко Михайлъ, Присташъ Ева, Присташъ Марія, Спесъ Анна, Тома Юрій, Шлакъ Ева; 14) Ramey, Pa.: Лазоришакъ Михайло, Митерко Марія, Пишъ Анна, Пишъ Несторъ, Плаконь Анна; 15) Scranton, Pa.: Кира Анна, Маґнусъ Анна, Пайдичь Микола, Роздѣльска Анна, 16) Shaft, Pa.: Дмитро Рогаль; 17) Shamokin, Pa.: Гасичь Параска, Даньчакъ Анна, Демчакъ Марія. Дзвôнчикъ Петро, Карпякъ Анна. Карпякъ Василь, Лучковець Анна, Мурдза Анна, Мурдза Наталія, Талпашъ Ольга, Тиханьска Марія, Тиханьска Параска, Ференцъ Дмитро, Янковичь Рудольфъ, Шаршонь Анна; 18) Waterbury, Conn.: Деияновичь Анна; 19) Yonkers, N. Y.: Гайтко Иванъ.

Зъ Канады: 1) Alvena Sask.: Жарий Микита, Жарий Петро, 2) Crooked Lake, Man.: Бѣлиньскій Евгенъ; 3) Gimli, Man.: Зеленацкій Гнатъ; 4) Sifton, Man.: Довгунъ Стефанъ, Левъ Михайло, Литовець Микола, Потоцкій Михайло, Чугай Василь; 5) Snake Creek, Mann.: Костецка Евдокія; 6) Stuartburn, Man.: Дирбавка Андрѣй, Когутъ Василь.

Мѣжь повысшими дѣтьми е 70 дѣвчатъ а лишь 52 хлопцѣвъ. Стишокъ прислали дѣти въ вѣцѣ вôдъ 8 до 14 лѣтъ. Декотрѝ зъ нихъ ходили до школы весь го рôкъ, декотрѝ 2, 3 и 4 роки а деякѝ и зовсѣмъ школы не бачили а лишь учились дома пôдъ надзоромъ родичѣвъ.

Нагороды одержали слѣдуючѝ дѣти: 1) Анна Шаршонь зъ Shamokin, Pa, 2) Анна Мурдза зъ Shamokin, Pa и 3) Анна Цѣшлякъ зъ Jersey City, N. J. — При осудѣ выробôвъ комісія вважала передовсѣмъ на те чи стишокъ не мѣстить въ собѣ якихъ блудôвъ (при тôмъ звертала увагу навить на найдрôбнѣйшѝ рѣчи, якъ примѣромъ бракъ точки надъ буквою і, пропущене протинки и т. п.) дальше на чистоту а ажь вôдтакъ на красоту писаня. Можлива рѣчь, що еслибъ комісія була вважала на вѣкъ дѣтей и часъ ихъ науки, то требабъ було признати нагороды другимъ, але позаякъ не всѣ дѣти подали свôй вѣкъ и часъ науки то комісія була змушена выдати свôй осудъ безъ огляду на сѝ рѣчи. Загаломъ беручи, выробы дѣтей були вдоволяючѝ, деякѝ навить дуже добрѝ. Нехай нѣхто зъ дѣтей не зражуе ся тымъ, що не дôставъ нагороды, але нехай учить ся та працюе щиро дальше, а особливо нехай жаднôй рускôй дитинѣ стишокъ „Рôдна Мова" и те, що въ нѣмъ написано нѣколи не выходить зъ памяти!

Въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы" подамо одну загадку. Трое дѣтей, що розвяжуть еѣ дôстануть нагороду.

Надôслане.

Mt. Carmel, Pa.

Вповажаный пане Редакторь!

Прошу не вôдмовити менѣ въ своѣй часописи отсимъ кôлькомъ словамъ поясненя въ справѣ выдавництва календара „Р. Н Союза" на р. 1904.

Якъ звѣстно, выдѣлъ „Р. Н. С." поручивъ менѣ заняти ся зладженемъ календара на бѣжучій рôкъ. Я забравъ ся до роботы сейчасъ тобъ то, якъ бувало минулыми роками, написавъ ще въ юніи чи навить скорше до тов. „Просьвіта" у Львовѣ по календарску часть и типикъ, роздѣливъ роботу части научно-информ. помѣжь руско-амер. „проводирѣвъ" та порозсилавъ письма до мѣсцевыхъ секретарѣвъ, щобъ по змозѣ призбирали для календара якъ найбôльше оголошень. Я свою пайку для календара зробивъ и ждавъ терпеливо на обѣцянѝ рѣчи та тѝ помимо моихъ урґенсôвъ не прійшли, хочь на кождый урґенсъ дôстававъ я запевнене, що „обѣцяне" ось ось въ дорозѣ. Въ послѣднôй хвили, щобъ не завести членôвъ „Р. Н. Союза", зладило ся на скорѣ такій календарь, якій е въ рукахъ „Союжанъ". Мушу ту завважати, що не все, помѣщене въ календари, було призначене до него. Не можу въ тôмъ случаю зрозумѣти, чому тов. „Просьвіта", помимо обѣцянки, не выслало календарскои части и типика а вже просто непростимого грѣха допустили ся деякѝ руско-амер. „просвѣтителѣ", не выповнивши своего обовязку та недодержавши слова. Кождый може собѣ уявити въ яке погане положене ставляе ся выдавця, котрого подôбными обѣцянками пошивае ся въ дураки. На тôмъ мѣсци мушу высказати п. А. Шаршоньови зъ Shamokin, Pa. пов не признане за его ревность въ збираню оголошень до календара.

Тыхъ кôлька словъ хотѣвъ я подати до прилюднои вѣдомости въ тôй цѣли, щобъ пояснити, чому сегорôчный календарь убогій змѣстомъ. Для мене буде се научка, щобъ на будуче при подôбныхъ роботахъ не спускати ся на жадныхъ „патріотôвъ".

Ст. Макаръ.

Заява

церковнои рады въ Олифантъ, Па.

Вôдъ довшого часу нюйорска револьверова „казета" „Правда" нападае безлично нашу парохію, очерняючи нашого священика а и усѣхъ парохіянъ. Щобы дôзнавъ ся увесь свѣтъ, якъ страшно ся банда паперовыхъ опришкôвъ — выбачте за слово — бреше, церковна рада въ Олифантѣ ухвалила на мітинґу дня 31-го сѣчня 1904, що дасть:

$1.000 (оденъ тысячь долярôвъ) готôвки

редакторамъ „Правды" або кому-небудь, хто докаже, що „Правда" писала правду коли-небудь доси, оклеветуючи нашу руску парохію въ Олифантъ, Па.

Передовсѣмъ просить ся доказати отсе:

1. Що нашого священика о. Н. Струтиньского провадили полісмены або шерифъ до арешту.

2. Що о. Н. Струтиньскій ходивъ перепрашати Ю. Прокоповича.

3. Що о. Н. Струтиньскій зъ Ю. Хилякомъ або кимъ иншимъ старавъ ся о пожичку на церковнѝ праперты въ виксберскôмъ банку або де инде.

4. Що 150 узброеныхъ людей вартувало цвинтарь передъ хрунями а особливо передъ Гамерникомъ.

5. Що хрунѣ не напали на Данька Лепака, спокôйно идучого домôвъ и пôдступно, въ скрытоубійчій способъ розвалили ему голову фляшкою, але що „радикалы" розпочали розбôйничій нападъ.

6. Що „маляръ" Пашкевичь не одержавъ своеи належитости що до одного цента та ще о. Н. Струтиньскій зъ власнои кишенѣ доложивъ ему $4.00 такъ що вôнъ не дôставъ разомъ $54.00 за саму роботу та ще й взявъ кôлько поменшихъ пензлѣвъ зъ собою — усьо за кôльканайцять днѣвъ легкои працѣ.

7. Що мы спроваджували Пашкевича зъ Ню Йорку, а не дали ему зъ милосердія роботы и не выплатили усѣ грошѣ, хоть вôнъ не докôнчивъ еи — рôвножь зъ милосердія, бачучи его обдертого, голодного и холодного.

Если хто намъ докаже, що повысшѝ точки е правдою та въ загалѣ, що „Правда" справедливо, чесно и правдиво нападае на нашу парохію, мы заплатимо кару оденъ тысячь долярôвъ.

Если нѣ, то „Правда", еи редакторы, еи компанія, еи сторонники и еи дописователѣ зъ Олифанту суть розбôйники людскои чести, суть люде, котрыхъ бесѣду розносить вѣтеръ, якъ лаяне лихихъ собакъ!

Олифантъ 1 го лютого 1904.

Рада церковна въ Олифантъ, Па.

Юрій Хилякъ. Онуфрій Ковтко. Семанъ Митренко, Семанъ Ґуведякъ, Петро Ґижа, Кость Кобанъ, Иванъ Бекичь, Юрій Цѣцюра, Мих. Турокъ, Йосифъ Кузмичь, Петро Ґрабаня, Данько Лепакъ, Иванъ Смакула, Василь Ґамбаль, Трофимъ Цуцура.

Рôчне справоздане Руской Народнои Спôлки въ Yonkers, N. Y.

Спôлка мае три домы и двасторы, котрыхъ вартôсть выносить $55,000.00

Члены тои Спôлки довжнѝ суть суму $49.400, значить за два роки придбали собѣ $4.600 помимо сего, що зъ нового дому ще жадного ренту не дôстали. Сли члены будуть дбати самѝ о себе то за рôкъ 1904 певно буде зыску около $7000.

До сеи Спôлки належать слѣдуючѝ члены:

Ив. Сабатъ, Гр. Фуджакъ, Осифъ Вариха, Алек. Трембачь, Марія Мазуля, Авкс. Телепъ, Захарь Федорчакъ, Теодозія Бѣщакъ, Діонизій Мерена, Анна Лусѣкъ. Никифоръ Дурнякъ, Симеонъ Стасякъ, Ева Дубець, Анд. Драґанъ, Теодора Телепъ, Петро Тарбай, Мих. Хомякъ, Стефанъ Радко, Сильвестеръ Пелехачь, Марія Курилякъ, Текля Пелехачь, Варвара Ковальчикъ. Анна Пупчикъ, Ева Вôйтовичь, Марта Петришинъ, Анна Ковтко, Ст. Фешь, Настя Шренкель, Андрѣй Скробала, Ст. Олѣяръ, Аркадій Бинцаровскій, Ал. Козяръ, Теод. Сапко, Андр. Холякъ, Вас. Палиця, Мих. Голутякъ, Стефанъ Костецкій, Марко Хома, Афтанъ Дубяньскій, Настя Скробала, Сим. Цурикъ, Теодоръ Павчикъ, Никола Костецкій, Никола Гришко, Дорка Креницка, Теодоръ Мадарашь, Данко Лучковець, Амброзій Дурнякъ, Теодоръ Морохъ, Иванъ Хомякъ, Дм. Хомякъ, Василь Фридрикъ, Иванъ Павелчакъ, Вартоломей Дурнякъ, Кирило Ковальчикъ, Югаска Скрипакъ, Иванъ Спякъ, Матѣй Ленгардъ, Антонъ Хома, Ив. Парилякъ, о. Н. Пôдгорецкій, Теодоръ Копча, Гр. Федорко, Андр. Кристофъ. Гарас. Палюхъ, Яковъ Стиржѣнъ, Кость Ґибей, William Stanek, Андр. Васплець, Василь Ґузый, Стефанъ Оленичь, Михайло Сватко, Иванъ Мадарашь, Дмитро Кузякъ, Сандоръ Дзюбакъ, Мих. Мигальчикъ,

Мѣлька Газлінґеръ и дѣти, Настя Шкуратъ, Мѣлька Куриляхъ, Марія Куликъ, Андрѣй Петришинъ, Стеф. Боболя, Сандра Серафинъ, Ирон. Теличка, С. Ґайдошъ, Андрѣй Мадарашъ. Теодоръ Мигаль, Ксеня Журавъ, J. Buti Антонъ Докля, Текля Дзямба, Симеонъ Фецко, Анна Лазорко, Марія Серафинъ, Ксеня Мигаль, Андр. Вовкъ, Климъ Дубиньскій, Василь Вôйтовичь, Розалія Сбѣта, Михайло Вôйтовичь. Улька Вôйтовичь. Стефанъ Горбаль, Илярій Фецко, Андрѣй Василецъ, Стеф. Куленичь, Андрѣй Канторъ.

Алекс. Трембачь, председатель,
Стефанъ Радко, касіеръ,
Иванъ Сабатъ, секретарь.

Комітетъ на рокъ 1904:

Александеръ Трембачь, председатель, Денисъ Мерена заст. предс., Стефанъ Радко касіеръ, Вартоломей Дурнякъ секретаръ вôдъ шеровъ, Кирило Ковальчикъ секр. сторовъ. Директоры: Дмитро Кузякъ. Михайло Хомякъ, Иванъ Сиякъ. Марко Хома, Захарій Федорчакъ, Дмитро Хомякъ, Амброзій Козяръ, Афтанъ Дубяньскій. Контрольна Комісія: Иванъ Сабатъ. Андрѣй Скробала, о. П Тимкевичь.

Листъ изъ старого краю.

Шляхотсько-кацапська спôлка въ Бродахъ

Въ послѣдномъ часѣ наробило трохи шуму по галицькихъ ґазетахъ вѣче въ Бродахъ, на якôмъ посолъ Барвѣнскій складавъ справоздане зо своеи посольскои дѣяльности.

До недавна належавъ пос. Барвѣнскій до руськои правительственнои партіи и якъ такій мавъ при выборахъ до помочи правительство и польско шляхотській комітетъ для выборчихъ розбоѣвъ, якій не клавъ противъ него нѣякои кандидатуры вôдъ себе. Що Барвѣнскій думавъ, що найлѣпша дорога для руськои політики — се держати зъ правительствомъ и зъ польскою шляхтою, — се рѣчь переконаня и сего йому остаточно не можна брати за зле. Але треба и мусить ся брати йому за зле те, що вôнъ позволявъ, абы для його выбору вживано перекупства, насильства и всѣхъ тыхъ штучокъ, якихъ уживае ся при выборахъ всякого шляхтича на посла зъ хлопськои куріи.

По правдѣ сказавши, то цѣна Барвѣнського не меньша й не больша, якъ усѣхъ тыхъ панôвъ — вôдъ найзавзятѣйшихъ консерватистôвъ, до найчервонѣйшихъ соціялістôвъ, — котрі пускають свою особу на выборчу ліцитацію и за всяку цѣну пхають ся „заступати народъ" тамъ, де се не представляе нѣякои трудности анѣ небезпечеьства, а противно дае ще гоноръ и грошѣ, а за те не видко ихъ на передѣ, коли народъ веде кроваву розправу зо своими ворогами, — бо парляментаризмъ, чи вôнъ въ напôвъ-середновѣчнôй Австріи, чи въ такôй „свобôднôй земли" якъ Америка, служить все лише интересамъ пануючои кляссы, а для робучого народа есть лише усипляючимъ средствомъ, абы його надѣями на „здобутки въ леґальнôй дорозѣ" вôдвести вôдъ рѣшучои революційнои дѣяльности.

Але коли осуджувати Барвѣнського зô становища теперѣшнои руськои політики, то не можна йому взяти за зле, що вôнъ зô спокôйною совѣстію пріймавъ мандатъ, здобутый штучками шляхотського комітету для выборчихъ розбоѣвъ.

Теперь часы трохи змѣнили ся. Навѣть Барвѣнській побачивъ що зъ польскою шляхтою годѣ дôйти до ладу, перейшовъ до опозиціи и спôльно зъ другими руськими послами зложивъ соймовый мандатъ. Тымъ (такъ каже „руська політика") змывъ вôнъ свои давнѣйшѣ грѣхи и якъ разъ тѣ выборцѣ, що колись ишли противъ него, повинні ити теперь за нимъ.

Але зъ давнѣйшого становища Барвѣнського забажали скористати москвофілы. Порôвнувати Барвѣнського зъ москвофілами годѣ, бо на всякій случай ихъ чорна якъ сажа душенька выглядае дуже мізерно навѣть супротивъ Барвѣнського, и вони лише ждуть, абы при польсько-шляхотськôмъ жалобѣ заняти его мѣсце. Але що имъ не ходить о нѣчо иньше, якъ лишь о те, абы знищити або бодай скомпромітувати „украинца", то теперь стараютъ ся вони выкориститати колишнѣ грѣхи Барвѣнського супротивъ „руськои політики". Въ тôй цѣли уплянували вони передъ брôдськимъ вѣчемъ бучу Барвѣнському нѣбы-то въ имени опозиційно настроеного „народа", постягали хлопôвъ-москвофілôвъ, напоили ихъ и пôслали на вѣче „ратувати Русь".

На помôчь москвофіламъ прибула польська шляхта, котра люта на Барвѣнського за те, що вôнъ, выступивши противъ неи, помѣшавъ ѣй рахунки, и котра хоче теперь доказати, що народъ бувъ за Барвѣнськимъ тодѣ, коли сей тримавъ зъ нею, а коли-жь вôнъ выступивъ противъ неи, то народъ обернувъ ся противъ него. Отъ и прислала польська шляхта на брôдське вѣче свого наймита, таки Русина Демянчука, простого злодѣя, котрому до якогось часу вдавало ся укривати свои злодѣйства, вдавати опозиціоніста и обертати ся мѣжь чесными Русинами, а котрый, коли його „подвиги" почали выходити на верхъ, найнявъ ся шляхтѣ и пише теперь въ „D iennik-у polsk-ômъ", а також выдае по руськи для баламученя хлопôвъ ґазету „Руский Селянин".

Така то „чесна кумпанія" задумала зробити Барвѣнському бучу на вѣчу. Плянъ вправдѣ не удавъ ся, але вôдъ чого нынѣшнѣ ґазеты, котрѣ, коли треба, якъ стôй зроблять зъ чорного бѣле а зъ бѣлого чорне?! Польськѣ и москвофільськѣ ґазеты розтрубѣли, що Барвѣнському ухвалили вотумъ недовѣря, обкидали його яйцями и т. д., а хочь все те неправда, то все таки було про що писати.

На дѣлѣ Барвѣнському ухвалили вотумъ довѣря, тай подяку митрополитови Шептицькому...

„Веселѣ" свята

мали хлопы въ Залучу, снятинського повѣта. Ходячи зъ колядою, колядували вони симъ разомъ не церковнѣ коляды, а політичнѣ, пѣснѣ, котрѣ написавъ Гриць Щипавка. Книжочка Щипавки перейшла цензуру въ Чернôвцяхъ, значить ся, нема въ нѣй нѣчого карыгôдного, але тамошный хрунь-вôйтъ и шляхтичь-дѣдичь мали инакшу думку. Вôйтъ заборонивъ ходити зъ колядою, а незабаромъ прійшли зо Снятина и жандармы, котрѣ закували кôлькохъ людей и вôдставили до арешту. Хлопы не давались арештувати, прійшло до колотнечѣ — зъ такимъ кôнцемъ, що одинъ хлопъ тяжко раненый.

Отъ, звычайна исторія, въ котрôй лишь одно дивне: Чому то въ такихъ выпадкахъ нашѣ хлопы, котрыхъ въ селѣ е кôлькадесять разôвъ больше, якъ присланыхъ жандармôвъ, не спробують хочь разъ приняти тыхъ панôвъ такъ, абы вони вже не могли нѣколи нѣкого кувати анѣ ранити?

12 сѣчня 1904. М. Л

Дописъ.

Зъ Allegheny, Pa.

Дня 19-го м. м. померъ въ шпитали въ Питсбурґъ С. С. Василь Пришлякъ, родомъ зъ Кудрявець (Галичина), лѣтъ 28 маючій. по двотыждневôй недузѣ. Знакомѣ и товаришѣ вôдпровадили покôйного на мѣсце спочинку. Покôйный лишивъ по собѣ жаль въ серцяхъ всѣхъ, котрѣ его лишь знали.

Належить згадати, що покôйный читаючи зъ замилованемъ що въ руки попало, знавъ причины нужды братôвъ Русинôвъ и де еѣ выхôдъ. Гôрку руску долю вôдчувавъ незвычайно глубоко, жалѣвъ надъ нею, — тожь зъ почутя обовязку заходивъ ся въ послѣдныхъ часахъ около заложеня читальнѣ на Presston, Pa,, однакъ неумолима смерть загородила ему дорогу до сповненя его бажань.

Бувъ се взагалѣ чоловѣкъ працьовитый и тихій, та безъ розголосу вщеплювавъ мѣжь своими любовь до всего що рôдне.

Кромѣ жалю, полишивъ въ собѣ товаришамъ красный примѣръ до наслѣдованя, на поли народнôмъ.

Земля Єму перомъ!

О н.

Що чувати въ свѣтѣ.

КОНҐРЕСЪ Сп. Державъ працюе дальше що мога надъ численными білами, резолюціями и проектами. Послѣдными днями ухваливъ вôнъ новый законъ, якимъ заборонено продавати нечистѣ або фальшованѣ потравины.

Новый законъ е мудрый и дуже на часѣ, бо послѣдными часами больша половина продуктôвъ поживы була фальшована. Молоко штучне, масло фальшиве, мясо бальсамоване, кава и корѣне штучно фабрикованѣ, гербата фарбована, мѣдъ також пôдроблюваный и т. д. Сказано, народъ солоно платить за поживу, а несовѣснѣ фабриканты и торговельники продають ему полову або иногдѣ й трôйло замѣсть поживы. Кажемо трôйло, бо скôльки жь то людей померло вôдъ бальсамованого мяса, скôльки дѣтей занепадае и мре по великихъ мѣстахъ вôдъ фальшивого молока, котрымъ ихъ годують? Выказали се процесы и судовѣ доходженя.

Тымъ-то й добрый новый законъ. Ухвалено его помимо сильного протесту изъ стороны торговельникôвъ и фабрикантôвъ 200 голосами противъ 68. Демократы хотѣли додати поправку до закона, щобы лишь той бувъ караный за продажь фальшованыхъ потравинъ, хто дѣлае се нарокомъ и въ злôй гадцѣ. Ихъ поправка не перейшла одначе.

—

СЕНАТОРЪ Морґанъ, звѣсный король міліонерôвъ и запеклый противникъ будовы панамского каналу, предложивъ въ конґресѣ білъ, котрый выкликавъ велику сензацію и осмѣшивъ свого творця. Білъ звучить якъ слѣдуе:

Правительство Сп. Державъ выплатить Панамѣ 10 міліонôвъ долярѣвъ, за що она мае зречи ся своеи независимости и прилучитись до нашои републики. Правительство заплатить Колюмбіи 15 міліонôвъ доляр. вôдшкодованя за втрату панамскои провінціи. Правительство выплатить французкому товариству будовы панамского каналу 40 міліонôвъ доляровъ за еи власнôсть и консесію, а вкôнци по довершеню тыхъ всѣхъ рѣчей, правительство побудуе каналъ черезъ .... Нікараґву.

Розумѣе ся, що такій, наскрôзь безглуздный проектъ не мôгъ бути принятый; конґресъ вôдкинувъ его безъ дискусіи, а сен. Морґана высмѣяно.

Годить ся замѣтити, що сенаторови Морґанови йде ту о „бизнесъ": Є вôнъ спôв властителемъ зелѣзниць, якѣ идуть черезъ панамску шийку и лучать пôвнôчну Америку зъ середущою та полудневою. Приносять они ему величезнѣ доходы, котрѣ одначе мусять змалѣти до половины, наколи побудують каналъ черезъ Панаму. Звôдси его ненависть до панамского каналу и смѣшнѣ та чудернацкѣ проекты. Бизнесъ, бизнесъ и ще разъ бизнесъ...

—

ПЕРЕДЪ кôлькома днями приѣхавъ зъ Манилѣ до Вашинґтону п. Тафтъ, бувшій ґуберніаторъ филипиньскихъ островôвъ, щобы обняти теку міністра войны. Дотеперѣшный міністеръ войны, п. Рутъ, уступае изъ свого становища.

—

ҐЕНЕРАЛЪ Раф. Реесъ спеціяльный посолъ Колюмбіи до Сполуч. Державъ въ справѣ Панамы, не мôгъ нѣчого выхлопотати у Вашинґтонѣ и минулои суботы вôдъѣхавъ домôвъ зъ нѣчимъ. Якъ звѣсно, Колюмбія домагала ся вôдъ Сп. Державъ значного вôдшкодованя за втрату Панамы и въ той цѣли прислала свого повновласника, въ особѣ ґенерала Рееса. Єго заходы були одначе безъуспѣшными; рѣшаючѣ круги у Вашинґтонѣ прямо глузували собѣ зъ него. Передъ своимъ вôдъѣздомъ ґен. Реесъ зложивъ візиту міністрови Геєви и мавъ заявити ему, що супротивъ становища Сп. Державъ въ панамскôй справѣ, Колюмбія буде приневоленою послати свою армію до збунтованои Панамы и покарати бунтôвникôвъ.

Такѣ вѣсти треба одначе брати дуже обережно. Панаму взяли пôдъ свôй покровъ Сп. Державы, а зъ такою силою годѣ убогôй Колюмбіи починати вôйну.

—

РОСІЙСКО-ЯПОНЬСКІЙ спôръ на далекôмъ сходѣ розогнюе ся. Найновѣйшѣ телеґрамы звѣщають, що вѣсти про уступчивость Росіи лишенѣ всякои основы. Росія хоче вправдѣ признати Японцямъ деякѣ консесіи въ Кореи, та за те Манджурію, о котру головно ходить Японіи, не гадае выпустити изъ своихъ рукъ. Ту лежить причина, що въ Японіи нѣхто не вѣрить маснымъ слôвцямъ Росіи и въ мирове поладнане спору. Навпаки, всѣ е того переконаня, що Росія лишень вôдволѣкае справу, абы лѣпше приготовити ся до вôйны и збôльшити свою фльоту на далекôмъ сходѣ.

СЕРБІИ, наколи вѣрити донесенямъ австрійскихъ дневникôвъ, грозить анархія. Двѣ войсковѣ партіи — убійникôвъ королѣвскои пары и ихъ ворогôвъ, ведуть изъ собою борбу зъ чимъ разъ бôльшимъ завзятемъ, а король Петро не мае силы анѣ енерґіи стати явно по однôй або по другôй сторонѣ. Сербске правительство е також безрадне супротивъ напору чужихъ державъ, абы убійники були покаранѣ, бо якразъ партія убійникôвъ захопила всю власть въ свои руки и кождои хвилѣ може повалити правительство, котре выступить противъ неи.

Въ виду сего двѣ сумежнѣ державы — Австрія и Росія, порѣшили завести порядокъ въ Сербіи и розпочали вже переговоры въ тôй справѣ. Говорять именно, що хочуть они приневолити короля Петра I. щобы сейчасъ зрѣкъ ся сербского престола, бо лишь тымъ робомъ можь тамъ завести порядокъ. Въ противнôмъ случаю выбухне въ Сербіи революція.

Наслѣдникомъ Петра I. бувъ-бы оденъ зъ его сынôвъ або сынъ чорногорского князя. Ходить о се, котрый зъ нихъ обовяже ся вôдсунути вôдъ власти и покарати убійникôвъ Александра I. та королевои Драґи, бо лишь пôдъ тымъ услôвемъ хочуть ему вôддати сербскій престолъ.

—

ВЪ цѣлôй Анґліи кипить запекла-борба противъ введеню т. зв. протекційныхъ тарифъ, котрыми правительство хоче наложити высоке цло на загранична збôже. Домагають ся того великѣ властителѣ земель и капіталісты, щобы напхати свои бездоннѣ кишенѣ, але робôтники и ліберали зрозумѣли, що тодѣ народъ пухъ бы зъ голоду тай зъ цѣлою силою стають въ оборонѣ свобôдной торговлѣ.

Супротивъ сего правительство, котре мусить тамъ числити ся зъ голосомъ народа, загадуе розвязати на веснѣ парляментъ и розписати новѣ выборы. Иншои рады нема, бо въ теперѣшнôмъ парляментѣ мають бôльшôсть капіталісты и великѣ властителѣ земель.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря ....Вас. Гришко SCRANTON, PA.
Заст. касіера....................И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радни:

М. Турокъ................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута..............Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ...........Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь............McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ...............Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 доля-рôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другі запомоги въ разѣ ин-шихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпе-чити вашî дѣти за тан-шій грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дô-станете бôльше якъ де-инде.

УПÔМНЕНЄ!

П. Секретарѣ!

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза“, на подставѣ котрого члены при-ступаючй до „Союза“ а маючй высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уроджения.

С. Ядловскій.

Микита Джмеликъ, родомъ зъ Тлустого, повѣтъ Залѣщики въ Галичинѣ. Приѣхавъ до Америки 1898 року. Мае лѣтъ 27. Секретаремъ „Руского Народного Союза“ въ Рамей, Па. есть вôдъ часу заснования тогожь, се есть вôдъ 10. Мая 1902 року. Панъ М. Джмеликъ есть такожь секретаремъ братства ч. 217, котре належить до „Соединенія“ вже 3 роки. Кромѣ сего есть вôнъ пѣвцемъ при руской церкви въ Ramey, Pa. Працюе въ углекопахъ. П. М. Джмеликови помагають въ его роботѣ Союзовôй пп. Микола Червеннякъ (род. зъ Бука, пов. Лѣско въ Гал.) и Иванъ Васильковъ (род. зъ Ветлины, пов. Лѣско).

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

✝

МИТРО ПАПАРОВСКІЙ членъ Р. Н. Союза вôддѣлъ 46 въ Plymouth, Pa., членъ бр. св. Петра и Павла и бр. св. О. Николая номеръ 15 Януара 1904. Небôщикъ походивъ зъ села Команьча, пов. Сянокъ, Галичина; полишивъ жену и семеро дѣтей. До Союза вступивъ 18 октобра 1903.

МИХАИЛЪ ЛАБИКЪ, членъ Р. Н. Союза вôд 5 въ Mount Carmel, Pa. и чл. бр. св. Петра и Павла номеръ 21 Децембра 1903 въ Van Meter, Pa. Покôйный походивъ зъ села Дровецъ, стол. Унґваръ, Угорщина. До Союза належавъ вôдъ 1899 року.

Вѣчная имъ память!

Ч. 248. КВІТЪ $100 00

на сто долярôвъ, котрй п. Иванъ Тарбай отримавъ яко надзвычайну запомогу за вôдтяте пальцѣвъ на руцѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Elmira Heights, N. Y. Jan. 24 1904.

Иванъ Тарбай.

СВѢДКИ: Алекс Курила, Василь Ротко.

Петро Спѣвакъ, заст. секретара, [вôд 8] Кузьма Мовчанъ, предсѣдатель.

Ч. 256. КВІТЪ $300.00

на триста долярôвъ, котрй п. Гієронъ Горбаль отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Катаринѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Ansonia, Conn. Jan. 24 1904.

Єронимъ Горбаль.

СВѢДКИ: о. Ал Улицкій.

Т. Цѣркотъ, секретарь, [вôд. 10] Алексій Горбаль, предсѣдатель.

Ч. 238. КВІТЪ $100.00

на сто долярôвъ, котрй п. Василь Мачанъ отримавъ яко надзвычайну запомогу за утрату ока зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Granville, N. Y. Jan. 24, 1704.

Василь Мачанъ.

СВѢДКИ: Василь Нѣма, Василь Лупковичь.

А. Костюнъ, секретарь, [вôд. 74] Иванъ Митрушь, предсѣдатель.

До вѣдомости членамъ и мѣсцевымъ секретарамъ „Р. Н. Союза“.

1. Тôлько члены платячй 70 центôвъ на мѣсяць мають право доставати „Свободу“ безплатно.

2. Тôлько тй жены, що платять на цѣле посмертне а ихъ мужѣ не належать до „Союза“ мають право доставати „Свободу“.

3. Жадныхъ змѣнъ адресôвъ вôдъ поодинокихъ членôвъ „Союза“ не принимаемо. Всякй адресы або змѣны адресôвъ мають намъ засилати тôлько мѣсцевй секретарѣ а нѣхто инній.

Редакція.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

БРАТСТВО

Р П. Богородицѣ въ Lansford, Pa. вôддѣлъ Р. Н. Союза 16, отримавъ рôчный мітинґъ дня 3-го Януара 1904. Минувшого року мало братство великй выдатки, бо самй запомогу для хорыхъ и т. п. выносили $970.04 а однакъ и такъ въ касѣ остало готового гроша $882.19. По пересмотреню книгъ и рахункôвъ найдено все въ якъ найлѣпшôмъ порядку. До нового уряду выбрано слѣдуючихъ: Левъ Монѣта, предсѣдатель, Петро Ґарбера заступникъ, Сидоръ Скарлошь касієръ, Тимко Урда дозорця касы, Ив. Полянскій секретарь братства, Михаилъ Терепанъ секретарь Союза, Теодоръ Плюта дозорця хорыхъ на № 9, Андр. Шугайда дозорця хорыхъ на № 7, Йосифъ Белей доз. хорыхъ на № 6, Андр. Капеснинъ дозорця хорыхъ на № 11, Антонъ Малинякъ дозорця хорыхъ на Hauto, Мих. Стропковскій на Nesquehoning, Павло Монѣта на Колдейлъ, Микола Юрчикъ на № 3, Йосифъ Скрипка капитанъ, Семанъ Гербутъ дверникъ. Адреса братства:

Mich. Terepan, Box 46, Coal Dale, Pa.

БРАТСТВО

св. Петра и Павла въ Ґленъ Лайонъ, Па., вôддѣлъ Р. Н. Союза 27, буде принимати новыхъ членôвъ въ Януару и Февруару 1904 по $3.00 вступного.

Андрей Живицкій, предсѣд., Павло Капецъ, секретарь.

БРАТСТВО

св. Спаса, вôд. 29 Р. Н. Союза въ Rhone, Pa., выбрало слѣдуючій новый урядъ: Василь Кушвара предсѣдатель, Иванъ Бобакъ пôдпредсѣдатель, Семанъ Далѣвскій касієръ, Тимко Гуликъ секретарь, Петро Ґрозьо заступникъ, Василь Дзябякъ и Андрѣй Ґрозьо доз. хорыхъ, Иванъ Ґрозьо пôсланецъ.

НОВЫЙ УРЯДЪ

Р. Н. Союза въ Фредериктавнъ, Па. Иванъ Петриско, предсѣдатель, Иванъ Данчь заступникъ, Василь Молнаръ секретарь, Мих. Митрушъ заступникъ, Ференцъ Слиґанъ касієръ, Юрій Руснякъ, Иванъ Довганичъ и Мих. Данчь дозорцѣ касы, Ференцъ Стойка Лучковъ капитанъ, Иванъ Халаханъ хорунжій, Юрій Бабичъ дозорця хорыхъ, Стефанъ Безіръ дверникъ. Мітинґи вôдбуваютъ ся кождои першои Недѣлѣ по 13-ôмъ въ домѣ брата Ивана Петриска о першой годинѣ пополудни. Адреса братска:

Vasil Molnar, Box 102, Fredericktown, Pa.

ТОВ. „ЗАПОРОСКА СѢЧЬ“ въ Ню Йорку устроюе вечерокъ въ Суботу дня 6 го Лютого 1904 въ гали Гармонія ч. 46 Ave A.

Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ. Початокъ точно о 7-ôй вечеръ. За доборову музыку и добру забаву ручить КОМІТЕТЪ. 42

До вѣдомости всѣмъ п. секретарамъ „Союза“!

О хорошй оригінальнй вôдзнаки для дѣтей Р. Н. Союза вже постаравъ ся, а также и о новй вôдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вôдъ часу вступленя мае мати вôдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарôвъ сейчасъ менѣ донести, скôлько вôдзнакъ для старшихъ а скôлько для дѣтей маю прислати кождому Вôддѣлови. Вôдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вôдзнаки дитинячй по 25 ц. и то лишь за готовку.

С. Ядловскій, голов. секретарь.

До секретарѣвъ „Союза“!

Календарѣ „Союза“ розослали мы декотрымъ секретарамъ „Союза“ експресомъ а декотрымъ почтою.

Кождый секретарь, котрому календарѣ выслано, дôставъ вôдъ насъ картку, на котрой выдруковано чи календарѣ высланй експресомъ чи почтою.

Кождый секретарь дôставши вôдъ насъ картку повиненъ сейчасъ зголосити ся по календарѣ на експресъ офисъ, взглядно на почту.

Де є бôльше експресовыхъ офисôвъ тамъ треба зголоситись на Adams Express, бо найбôльше календарѣвъ выслали мы черезъ Adams Express.

Грошѣ за календарѣ треба посилати впростъ до редакціи „Свободы“. Хто пôшле грошѣ за календарѣ до касіера „Союза“ мусить намъ о тôмъ дати знати.

Всѣ календарѣ мусять бути розпроданй и грошѣ за нихъ вôдосланй найдальше до конця марця 1904.

Три секретарѣ, що найскорше и найбôльше календарѣвъ розпродадуть и найскорше зашлють за нихъ грошѣ, достануть крас-ну нагороду.

Редакція „Свободы“. Box 353, Scranton, Pa.

Руско-англійскій

провôдникъ (тлумачь) буде готовый доперва въ половинѣ Февруара 1904 а то зъ тои причины, що друкарня наша мала дуже много инныхъ роботъ, якй мусѣла на часъ выкôнчити. Просимо провôдника теперь не замовляти доки не буде готовъ а тыхъ що вже замовила его и прислали грошѣ, просимо, щобы почекали. Провôдникъ буде коштувати 50 центôвъ зъ пересилкою. Кромѣ провôдника выйде рôвночасно также Руско-англійскій словарецъ, що буде коштувати 20 центôвъ.

Лишь 4 доляры и пôвъ
коштуе на рôкъ
„Літературно-Науковый Вѣстникъ“.

Выходить, що мѣсяця великими книжками що мѣстить въ собѣ около 200 сторôнъ друку. Кождый інтелiґентный Русинъ въ Америцѣ повиненъ бути предплатникомъ „Літературно-Наукового Вѣстника“.

Предплату можна высилати до редакціи „Свободы“ або впростъ до ред. на адресу: Літературно-Науковый Вѣстникъ“, ул. Чарнецкого 26, Львôвъ, Galicia, Austria.

БРАТСТВО
св. Йоана Хрестителя

въ Олифантъ, Па. в. Союза 3. заложене 1889 року. Числить членôвъ около 400.

Мітинґи вôдбуваютъ ся въ мѣсцевôй рускôй школѣ кождои першои недѣлѣ по першôмъ. Урядъ: Ю. Хилякъ предсѣд., П. Ґижа заступникъ, О. Ковтко секретарь, Ю. Кретъ заступникъ, Ст. Френчко мол. касієръ, контрольна комісія: о. Н. Струтиньскій и М. Паздрій, опѣкуны хорыхъ на Олифантѣ: И. Гавранъ, на Ґрасахъ: Ив. Сембратъ, на Антаріо П. Челакъ, на Ричу Ос. Возиякъ, капітанъ Д. Лабовскій, Ст. Шкирпанъ заступникъ, господарь Д. Лепакъ, хорунжій И. Смакула. Секретарь „Союза“ М. Паздрій.

ПОДЯКА.

Сердечну подяку складаю урядови Р. Н. Союза за такъ скоре выплачене менѣ $100.00 дол. зъ причины мого нещастя, котре мене до смерти калѣкою зробило. Моя лѣва рука еще не працювала задля причины непрактичности доктора, котрого менѣ компанія дала щобъ меньше заплатити, а зъ хорый купи собѣ лѣкôвъ если хочешь выздоровѣти. Потѣшивъ мене и мою родину Р. Н. Союзъ въ момъ нещастю. Тожь вôдзываю ся до васъ „Братя Русины въ Елмайрѣ и побôчныхъ плейзахъ не вôдкладайте зъ дня на день кажучи: „еще маю часу“, або „ѣду до краю, менѣ того не треба“, або „я еще самотный то не маю на кого посмертне зôставити, щобы ся хто на моихъ грошахъ богатѣвъ“. Тобѣ самому, кождому зъ васъ потрѣбный Союзъ, если тебе нещасте спôткае або умрешь, щобы на тебе не колектували помежь чужій народъ такъ якъ вже ся колектовало на три такй выпадки. Не жалуйте тыхъ пару центôвъ, приставайте до Братства и до Союза а нѣколи на тôмъ не стратите и не пожалуете того, бо оденъ всѣхъ не спроможе, але всѣ одного спроможуть.

Иванъ Тарбай

НАДÔСЛАНЕ.

Зъ Гейзелтонъ, Па.

Братя Галичане!

Памятаете добре якъ мали мы у школѣ церковный мітинґъ дня 10-го Януара на № 6; памятаете певно и тое якъ зôбранй тамъ дали менѣ и Як. Касіянови повномочіе чимъ скорше постарати ся о священика зъ Галичины. Отже мы подумовали надъ тымъ якимъ бы способомъ мы могли якъ найскорше свого священика дôстати. Въ сей справѣ удали ся мы зъ п. М. Мардиняком до предсѣдателя и секретаря Духовнои Рады оо. Константкевича и Макара и тіи приобѣцяли намъ о скôлько можности якъ найскорше о священика постаратись. Рôвночасно запросили мы о. Велигорского зъ Syracuse до себе не Недѣлю на 17-го Януара. Заповѣвши на тую Недѣлю богослуженє въ Елмайрѣ о. Вел. до насъ приѣхати не мôгъ. Дôставши таку вôдповѣдь, пôшовъ я до М. Мардиняка, щобы порадитись що дальше робити. Тутъ подыбавъ я также М. Яска зъ Джейнсвиля. Той почувши о що рѣчь иде не давъ менѣ навить докôнчити бесѣды, але стрепавъ руками напередъ мои очи е зателефонувавъ по о. Лавришина до Шенандору, щобы на недѣлю прийшовъ до Гейзелтону въ тôмъ дѣлѣ, що писали до него въ Недѣлю, а яке то було дѣло, сего мы не знали. Отецъ Лавришинъ прийшовъ въ Недѣлю 17-го Януара до салону Михаила Мардиняка о осьмôй годинѣ вечеръ и давъ скликати мадяронôвъ. Мітинґъ почали о 10-ôй годинѣ въ ночи. На тôмъ мітинґу було лишь двохъ Галичанôвъ и то такихъ, котрыхъ на силу туды затягнули. Отецъ Лавришинъ говоривъ, що галицкй священики нема ничь жадного значѣня, бо не належать пôдъ айриских бискупôвъ и не носять колярôвъ. Єще говоривъ, що въ Америцѣ нема правдивого священика зъ Галичины кромѣ Обушкевича. Казавъ, щобы люде були спокôйнй а вôнъ имъ свящ ника достане зъ Угорщины.

Дорогй Братя! Чи чули вы на рôчнôмъ мітинґу, абы тамъ була яка бесѣда за о. Лавришина? Яке право мае о. Лавришинъ робити мітинґи въ справѣ нашои парафіи? Чи давъ вôнъ хочь два центы на нашу святу церкву? Єсли о. Лавришинъ такъ хоче ся старати о нашу парафію — то чому не запише той лотъ, що має коло нашои церкви на насъ, але записавъ на свою жѣнку — а якъ парафіяне хотѣли сей лотъ для церкви купити, то о. Лавришинъ хотѣвъ зъ нихъ шкôру здерти? Каже о. Лавришинъ, що нашй священики не важнй, бо не належать пôдъ айрискихъ бискупôвъ. А айрискій бискупъ що намъ поможе? Хиба тôлько, що схоче, абысмо ему по року податокъ платили. Казавъ, що галицкй священики анархисты. А чи чули вы, щобы котрый галицкій священикъ тримавъ мітинґъ о 12-ôй годинѣ въ салонѣ такъ якъ тое зробивъ о. Лавришинъ? Кого тутъ можнабы назвати анархістомъ? Мы маемо школу на утриманє мітинґôвъ — чому же о. Лавришинъ не прийшовъ на мітинґъ до школы? Або чи то было далеко зачекали до 24 го Януара, щобы о. Велигорскій прийшовъ и вôдправивъ намъ богослуженє? Подумайте собѣ чи Мадяроны не роблять собѣ зъ насъ смѣху! Чи мы не платимо колекты церковнои такъ само якъ они? И чому мы маемо бути у нихъ поляками? Часъ бы то вже братя мѣжь нами єдность зробити.

При тôй способности пригадую Вамъ всѣмъ, що мітинґъ будемо мати 14-го Февруара 1904 и то на тôмъ мітинґу будемо принимати новыхъ членôвъ безъ вступного.

Ф. Поливка.

ДЕ СУТЬ

Гриць Фариннякъ и Петро Бандрôвчакъ. Оба зъ Новоселець-Ґневошь въ Галичинѣ. Гр. Фариннякъ перебувавъ свого часу въ Микіспортъ а Бандрôвчакъ робивъ при мягкôмъ углю коло Канелсвилъ, Па. Шукае ихъ

J. G. Faryniak, Box 54, Armbrust, Pa.

ДЕ ЄСТЬ?

Микита Голикъ родомъ зъ Лупкова въ Галичинѣ, пов. Лѣсько. Шукае его братъ

Mike Holick, Box 196, CROSS FORK, PA.

Пѣсня Емігрантôвъ.

На нуту: „Пропала надѣя, забило ся серце“:

Прощай хат..но,
Мила гнѣздино,
Ты сь нѣмымъ свѣдкомъ для насъ,
Якъ мы працювали,
Ночи не доспали,
Но всьой пожитокъ не нашь.

Прощай родино,
Прощайте сусѣ..ы,
Васъ мы на свѣдкôвъ беремъ,
Якъ зъ сльозою въ оцѣ,
Зъ надѣею въ серцѣ
Цѣле житє наше мы мремъ.

Мы все лишь терпѣли,
О житю все мрѣли,
Голоднй, померзлй всякъ часъ,
Цѣле житє мука,
Бере насъ розпука,
Хоробы зо свѣта всѣ въ насъ.

Що року зливы,
Грады страшливй,
Зараза скота на край,
Нѣ заробити,
Щобы хоть жити,
Довгъ и податокъ все дай.

Жидôвскй проценты
Ажь до шкôры здерли,
И судъ тожь каже — вôддай,
Самъ иди служити
Єсли хочешь жити
Но не за море, въ свôй край.

Перестань тужити
Иди въ дворъ служити
То христіяньскій не чужій;
Дасть ти на родину
Ґарца половину
Послѣдъ вôдъ послѣду — тай жий.

Сѣмъ новыхъ на днину,
Зъ того половину
Все панъ риштує собѣ,
Бо якъ рôкъ покине,
Любъ кôнь старый згине
Панъ пише шкоду тобѣ.

За такую плату
Будешь робивъ тату
И мы зъ тобою мовь муравлѣ?
Чи зима чи лѣто,
Недѣля чи свято,
А мы працюємъ мовь въ смолѣ?

Продаймо хатину,
Ялôвку едину
Тай ѣдьмо въ Бразку зъ людьми,
Хоть страшно безъ море
Но то ще не горе,
Тажь страшно бѣдуємъ ту мы.

Тре було продати,
Но братъ не мôгъ взяти,
Самъ бѣдный грошей не мавъ;
Жидъ влѣзъ до хатины,
Но нѣ половины
То, що була варта — не давъ.

Прощай гнѣздочко,
Грѣлось насъ мовь квочка
И нашихъ предкôвъ въ свôй часъ;
Хоть въ хатѣ морозно,
Въ коморѣ порожно,
Но все таки грѣло ты насъ.

Прощай кернички
И ты садочку,
Ты-сь насъ по працѣ все холодивъ,
Грядко города,
Наша выгода,
Бо ты лишь завше насъ кормивъ.

Прощай громадо,
Я бымъ зъ вами радо
Проживъ въ спокою всьой вѣкъ.
Працюй якъ худоба,
За то ляхъ нероба
Не дасть за ту працю на вѣкъ.

Простѣть, я васъ молю,
Спишѣть нашу долю
Тай пустѣть въ ґазеты у свѣтъ,
Якъ мы працювали,
Насъ за bydlę мали;
Правды, милосердія въ нихъ нѣтъ.

Рушила машина
Тай всѣ мовь дитина
Зъ розпуки и горя сь зайшли;
Потѣшають люде,
Якось оно буде,
Но машина скоро пôшла.

Ажь зъ часомъ диви ся,
Пишуть часописи,
Вже точнй вѣсти прийшли:
Украины дѣти
Хлѣба йшли глядѣти,
Въ мори грôбъ собѣ найшли.

Зладивъ Марко Вайнеръ,
камѣнаръ зъ Галилеѣ.

ВСЯЧИНА.

СВѢТЪ ВЪ ЧИСЛАХЪ.

— Въ народныхъ школахъ у Львовѣ (Галичина) е 15 тысячь 900 дѣтей.

— Дезерція въ турецкôмъ вôйску доходить до 11 процентъ.

— Рѣзницѣ Армора въ Кензесъ, Сити, Мо. одержали въ мѣсяцю грудню м. р. замовлене на 1 міліонъ 500 тысячь фунтôвъ мяса для російскои арміи.

— Въ цѣлôй Галичинѣ было въ 1898 роцѣ 692 горалень и 21 тысячь 46 пропінацій, шинкôвъ та корчмôвъ для розпіячуваня народа.

— Голяндскій парляментъ ухваливъ дня 10 сѣчня с. р. 1 міліонôвъ 750 тысячь долярѣвъ на новй гарматы.

ДЕ-ЩО ПРО ПАНАМУ.

Послѣдными часами богато пишуть и говорять про нову республику Панаму, що повстала въ полудневôй Америцѣ, тожь и нашимъ читачамъ не зашкодить дôзнати ся де-що про неи.

Она лежить помѣжь Караибскимъ моремъ вôдъ пôвночи, а Тихимъ океаномъ вôдъ полудня. На захôдъ притикае до республики Костарика, а на схôдъ до республики Колюмбіи, въ складъ котрои входила она до недавна яко департаменъ.

Панама обôймае около 82.600 кв. кілом. поверхнѣ, отже е мало що бôльша вôдъ Галичины. Въ нѣй живе 285.000 жителѣвъ.

Панама була вже въ давнѣйшихъ часахъ кôлька разôвъ независима. И такъ ествувала въ 1841. р. яко независима держава пôдъ назвою „Republica del Istmo“; опôсля получила ся изъ Колюмбією, котра называла ся давнѣйше Нова Ґранада, щобы 1857. р. повстати знова яко ефемерична держава.

СХÔДНА И ЗАХОДНА ГАЛИЧИНА.

Галицка „Свобода“ пише въ послѣднôмъ числѣ: Що австрійске правительство пише польскому народови признае право корыстаня зъ грошей, зложеныхъ до державного скарбу всѣма податниками Австріи, найлѣпше доказуе предложеный парляментови буджетъ на рôкъ 1904. На реґуляціи рôкъ и взагалѣ на воднй будовы призначило правительство: для Руси 870.176 коронъ, для Мазуріи 2,332,876 коронъ. Кождыхъ тысячь квадр. кільометрôвъ, захôдной Галичины дôстане по 97,203 К. Кождыхъ тысячъ квадратовыхъ кôльометрôвъ схôдной Галичины, дôстане 16,115 К. Коли 54 тысячѣвъ кільометрôвъ квадр. схôдной Галичины дôстало тôлько 870.115 К. то на 24.000 км. захôдной Галичины держава повинна була дати лише 426.760 К. Захôдна Галичина дôстала за богато о 1,906.000 К. зъ чого схôдна Галичина заплатить 1,319.000 К. Оденъ міліонъ и 319 тысячѣвъ коронъ австрійске правительство возьме вôдъ податникôвъ схôдной Галичины, абы тй грошѣ дарувати мазурамъ!“

Се очевидный розбôй.

КУПУЙТЕ!

КНИЖОЧКИ для записованя мѣсячнои колекты и другихъ жертвъ на вашу школу, церковь, плебанію и т. д. Можете ихъ дôстати по цѣнѣ 7 центôвъ за одну. Такй книжочки повинна кожда парафія роздати своимъ членамъ. Кождый парафіянинъ повиненъ мати таку книжочку, тогды буде знати, що тй грошѣ якй вôнъ заплативъ на церковь и т. и. ему не пропадуть.

БЛЯНКЕТЫ на метрики хресту, вѣнчаня и похорону по цѣнѣ 2 центы за штуку.

БРАТСКЙ опѣкуны хорыхъ повиннй мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабôсть и т. д. Одна книжка коштує одного доляря.

— SVOBODA, —
Box 353,
SCRANTON, PA.

КНИЖКИ

!ПО ЗНИЖЕНОЙ ЦѢНѢ!

Антоній и Клеопатра	75
Альманахъ	50
Багнітки	10
Вôзникъ Геншель	75
Метелики	50
Мôй измарагдъ	100
Матеріялы до украиньско-рускои етноґрафія (3 томы) по	100
Монографія Костомарова	50
Маніфестъ комуністичнои партіи	20
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Новй и перемѣннй звѣзды	5
Національне питане въ Норвеґіи	5
Нетлѣ	25
Нагула	10
„Наука“ рôчникъ зъ 1878 р.	3.00
Начала физики	10
Наша родина	50
Оповѣданя Коцюбиньского	10
Оркса	5
О еміґраціи	10
О торговли	5
О новыхъ податкахъ	10
О опѣкунахъ и кураторахъ	10
Омелько Цуцикя	20
Образки зъ природы	5
Партійна політика и мораль	25
Повѣсти Нечуя	100
Старый Єфремъ	10

(Дальше буде.)

Повысшй книжки маємо тôлько въ однôмъ або двохъ примѣрникахъ, длятого просимо замовляти сейчасъ.

Сй книжки, котрй понизше списанй можете всегда дôстати!

Американьскій шляхтичь	15
Абу Касимовй капцѣ	30
Апостолы и Евангелія	35
Библія велика	50
Библія мала	30
Букварь рускій	25
Богъ Надежда	100
Весела книжочка зъ образками	30
Велика історія библійна старого завѣта	100
Велика історія библійна нового завѣта	80
Граматика руска	25
Де що про звѣрята	30
Друга китичка для малыхъ дѣвчатъ	10
Дослѣды зъ поля статистики	10
Дядько Дмитро, оповѣдане про се куды идуть мужицкй грошѣ	10
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ історіи російскои православнои місіи въ Америцѣ.	10
Дорога до свѣдомости	10
Домашный писарь (збôрка примѣрôвъ якъ укладати рôжнй письма)	50
Енеїда Котляревского	50
Записки школяра	20
И мы въ Европѣ	10
Коляды	20
Кльод Ґе	5
Карбы	25
Календарь „Союза“ (1903)	25
Казка про жида	10
Канадійска Русь	10
Кормъ душѣ	100
Конституція Сполуч. Державъ	10
Лисъ Микита	50
Малый Робинзонъ	10
Микола Палкинъ	10
Микола Костомаровъ	5
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Оповѣданя Стороженка	10
Оферма	10
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Пѣснословець	50
Пригоды Донъ-Кихота	40
Повѣсти Федьковича	20
Поезіи Шевченка	1.25
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Павуки та мухи	2
Псалтирь великій	300
Псалтирь меньшій	100
Pid Krestom	100
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Рыболовы, оповѣданя Ковалева	75
Рускій спѣваникъ	40
Ревізоръ зъ Петербурга	30
Рускій страйкъ	10
Русины пряшôвскои епархіи	35
Страйкъ и Бойкотъ	10
Судный день	50
Словаки чи Русины?	25
Стежечка въ рай	50
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Украдене щасте	25
Хлѣбъ душѣ	1.00
Читанка друга	25
Читанка трета	40
Читанка четверта	50
Шейкспіръ въ повѣстяхъ	10
Школа	20
Яблочникарь, комедія	15
Якъ повставъ свѣтъ?	15

(Дальше буде.)

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы“.

Всѣ попереднй списы и цѣнники книжокъ суть неважнй.

Зъ замовленями посылайте и грошѣ.

Пишѣть выразно.

Замовлень на суму менчу якъ доляра не принимає ся.

Почту мы оплачуємо.

Адресъ:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Книжки повысше выписанй высилаємо сейчасъ по одержаню замовленя.